

**Emberi Erőforrások Minisztériuma
Debreceni Javítóintézete**

és

**Emberi Erőforrások Minisztériuma
Debrecen Javítóintézete Nagykanizsai
Telephelye**

Szakmai Program 2018.

**A 2015. március 31-én hatályba lépett, jelen módosítással egységes szerkezetbe foglalt
Szakmai Program**

Módosítás kelte: Debrecen, 2018. április 30.

**Emberi Erőforrások Minisztériuma
Debreceni Javítóintézete**

**Szakmai Program
2018.**

Tartalomjegyzék

I. Általános rész	5. oldal
I.1. Javítóintézet helye a gyermekvédeleми intézmények rendszerében	5. oldal
I.2. Szakmai program célja	5. oldal
I.3. Javítóintézeti nevelés célja, alapelvei	6. oldal
I.4. Javítóintézeti nevelés feladata	8. oldal
I.5. Javítóintézeti nevelés módszerei	9. oldal
II. Javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei	9. oldal
II.1. Pedagógiai munka személyi feltételei	9. oldal
II.2. Pedagógiai munka tárgyi feltételei	12. oldal
III. A szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan	13. oldal
III.1. Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig	13. oldal
III.2. Nevelési folyamat szervezeti keretei	15. oldal
III.2.1. Nevelési folyamat fórumai	15. oldal
III.2.1.1. Szakértői csoport	15. oldal
III.2.1.2. Nevelési értekezletek	16. oldal
III.2.1.2.1. Elhelyezési Tanács	16. oldal
III.2.1.2.2. Javítóintézeti Tanács	19. oldal
III.2.1.3. TEAM megbeszélés	21. oldal
III.2.1.4. Napi eligazítás	21. oldal
III.2.1.5. Esetmegbeszélés	22. oldal
III.2.1.6. Családi konzultáció, családterápiás foglalkozás	22. oldal

III.2.2. Az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegek módszertana	22. oldal
III.2.2.1. Általános csoportok	23. oldal
III.2.3. Napirend és a foglalkozások rendje	25. oldal
III.2.3.1. Napirend	25. oldal
III.2.3.2. Foglalkozások rendje	26. oldal
III.2.3.3. Hetirend	33. oldal
IV. Az előzetes letartóztatás és a javítóintézeti nevelés szinterei	33. oldal
IV.1. Befogadó csoport	34. oldal
IV.2. Speciális csoport	38. oldal
IV.3. Életkori specifikáció miatt kialakított csoport	38. oldal
IV.4. Oktatás	40. oldal
IV.5. Képzés, munkafoglalkoztatás	46. oldal
IV.6. Mentálhigiénés csoport	51. oldal
IV.7. Egészségügyi részleg	52. oldal
IV.8. Utógondozó otthon	54. oldal
V. Együttműködés lehetőségei	56. oldal
VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés	58. oldal

A JAVÍTÓINTÉZET MISSZIÓJA

A javítóintézet a gyermekvédelmi ellátás rendszeréhez kapcsolódva a befogadott fiatalok bűnelkövetők emberi méltóságának tiszteletben tartásával és életkori szükségleteinek figyelembevételével olyan kompenzáló és korrigáló nevelést folytat, amellyel egyidejűleg törekszik a megelőző életút hiányainak pótlására és a bűnelkövetés hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására a bűnisméltés megelőzése a sikeres társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében.

(Standardizáló munkacsoport 2015.)

Javítóintézet megnevezése, székhelye, telephelye

A költségvetési szerv megnevezése:	Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete
Angol nyelvű neve:	Ministry of Human Resources, Debrecen Reformatory
Rövidített neve:	EMMI Debreceni Javítóintézet
A költségvetési szerv székhelye:	4032 Debrecen, Böszörményi út 173.
A költségvetési szerv telephely megnevezése:	Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete Nagykanizsai Telephelye
Telephely címe:	8800 Nagykanizsa, Kemping utca 6.

I. Általános rész

I.1. A javítóintézet helye a gyermekvédelmi intézmények rendszerében

A javítóintézet a gyermekvédelmi intézményrendszer része, annak határterületén helyezkedik el. Működését, összetett feladatrendszerét meghatározza, hogy feladatellátása során a büntetőeljárás és büntető intézkedések szabályainak betartatása mellett legfontosabb célkitűzése a reszocializációs nevelés, s ezt a célt szolgálják a nevelésben alkalmazott pedagógiai és pszichológiai eszközök és módszerek.

Az **EMMI** Debreceni Javítóintézetének, mint székhely intézménynek funkciói:

- az ügyészség, bíróság által előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- utógondozói ellátást biztosít.

I.2. Szakmai program célja:

A Szakmai Program szervesen illeszkedik az intézet alapidokumentumainak rendszerébe. Elkészíteni, értelmezni és használni csak valamennyi dokumentum ismeretében és összefüggéseiben lehet.

A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) rögzíti az intézet szervezeti felépítését, irányítási - ellenőrzési rendszerét, a feladat és felelősségviselési rendszert, az intézmény szervezeti egységeinek működési rendjét, a külső és belső kapcsolatrendszerek koordinációját és mechanizmusát.

A Szakmai Program tartalmazza, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzített szervezeti kereteken belül a fő célokat **hogyan** kívánjuk elérni. Ezen felül célja, hogy megmutassa a feladatok rendszerbe építését, kölcsönhatását, azaz hatásmechanizmusát, a szakmai közösségek és az egyes dolgozók számára is.

A Szakmai Program a szakmai tervek és távlatok, a lehetséges és tervezett alternatívák dokumentuma is, tartalmazza azokat a távlati célokat, amelyek a szakmai továbbfejlesztés irányait jelölik ki, azaz alkalmasnak kell lennie a változásra, változtatásra.

Mindezek alapján a szakmai programunk a javítóintézet egésze céljának, feladatának, alapelveinek meghatározásából indul ki, majd az egyes szakterületek és szervezeti egységek céljait, alapelveit, módszereit és fejlesztési folyamatát külön – külön is megjelöli, érzékeltetve a kapcsolódási pontokat és az egymásra építettséget.

A Szakmai Program készítésénél arra törekedtünk, hogy hosszabb távra érvényes legyen, adjon szakmai alapot az éves munkatervek elkészítéséhez. Az éves munkatervek, s az ugyancsak a Szakmai Program szerint készült éves beszámolók alapján mérhető, elemezhető, tervezhető és ütemezhető a Szakmai Programban foglaltak végrehajtása, s a szakmai fejlesztés.

I.3. A javítóintézeti nevelés célja, alapelvei

A javítóintézetben nevelkedő fiatalok társadalmi beilleszkedésének, visszailleszkedésének elősegítésében alapvető kérdés, hogy milyen feladatokat képes vállalni, illetve kell vállalnia az intézménynek, és mi az, amit a folytonosság alapelve szerint másnak kell, vagy kellene elvégeznie. A fiatalok sikeres beilleszkedése csak akkor tűnik reálisnak, ha kezelik, enyhítik, kompenzálják azokat a diszfunkciókat, amelyek a bűnelkövetéshez vezettek, azaz esélyt teremtünk a társadalmi beilleszkedéshez.

A javítóintézeti nevelés a családi nevelést, mikro- és makro környezeti szocializációs deficiteket teljes mértékben nem pótolja, azok negatív hatásán igyekszik enyhíteni, kompenzálni, pozitív hatásain pedig tovább erősíteni. Ugyanakkor a reszocializáció, mint hosszú távú cél elérése érdekében, a fiatal törvényes képviselőjével, családjával, gondozási helyével, szabadulását követő várható tartózkodási környezetével – a lehetőségekhez mérten – a legnagyobb mértékben együtt kell működni és nevezettek a fiatal fejlesztésébe bevonni. További fontos cél, hogy a fiatal utógondozásának, illetve utánkövetségének lehetőségét minden elbocsátás esetében megvizsgáljuk, és annak nevelési - reszocializációs lehetőségeit – az adott eset paramétereit figyelembe véve – kiaknázzuk.

Az intézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarainak enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottságának

szakmai képzettségének fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

További kiemelt célunk, hogy a fiatalkorúak reszociálizációs esélyeit növeljük, azzal, hogy járuljunk hozzá a fiatalkorú személyiségének korrekciójához, komplex fejlesztéséhez, pszichés állapotának javításához, alkalmazkodási zavarainak enyhítéséhez, azaz:

- sokirányú célorientált programokkal, pozitív minták és tapasztalatok nyújtásával segítsük az alapvető erkölcsi normák elfogadását,
- a családi konzultációk alkalmával, azok segítségével erősítsük az együttnevelés hatékonyságát,
- az életvezetéshez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretekkel, a kívánatos szokások kialakításával segítsük elő egy pozitív irányú életvezetés iránti igény kialakulását,
- a személyiségfejlődés elakadásainak, zavarainak kezelésével segítsük elő a nevelés ideje alatt a közösségbe való beilleszkedést, a társadalmi beilleszkedéshez szükséges alapvető készségek kialakítását, fejlesztését,
- az oktatás-, képzés-, foglalkoztatás területén törekedjünk a fiatalkorú megelőző életútja során bekövetkezett hiányok és lemaradások pótlására, s olyan új ismeretek, képességek, készségek, szokások kialakítására, amely növelheti esélyeit a társadalmi beilleszkedésre,
- olyan képzési lehetőségek kiaknázását igyekezzünk lehetővé tenni, melyek elősegítik a fiatal munkaerő piaci elhelyezkedésének esélyeit, különös tekintettel arra, hogy a javítóintézeti neveltek életkora 21 évre toródott,
- a hagyományok és nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önzonosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerüljön,
- megtaláljuk és – lehetőségeinkhez mérten – tovább fejlesszük a fiatalok közül azokat, akik bármely területen kiemelkedő tehetségről tesznek tanúbizonyságot
- kiemelt feladatnak tekintjük a 12-14 év közöttiek nevelését;

Fenti célokat az intézetbe kerülő fiatalok életkorához, mentális és pszichés, valamint egészségi állapotához igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával – a gyermeki és személyiségjogok biztosítása, a humanizált igazságszolgáltatás, a bűnisméltés megelőzése

érdekében kifejtett tevékenység, a droghasználat, mint gyakori elkövetési- és egyéb okok kezelése mentén – kívánjuk megvalósítani.

I.4. A javítóintézeti nevelés feladata

Fenti nevelési célkitűzések elérése érdekében fontos feladatunk, hogy:

- A javítóintézet teljes ellátást biztosítson a fiatalok számára, lássa el gondozását, nevelését, felügyeletét, továbbá oktatását, képzését, munkafoglalkoztatását, valamint az ügyeivel kapcsolatos adminisztratív feladatokat.
- Az intézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalok számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalok megelőző életútja, szociokulturális hiányainak pótlására és a fiatalok bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.
- A javítóintézetnek – az alapvető jog értelmében - meg kell teremteni a személyre szabott terápiát, a korrekciót, a beilleszkedési- és személyiségzavar, a szenvedélybetegség kezeléséhez, a gyógypedagógiai ellátáshoz való hozzájutást.
- A fiatalok társadalomba való sikeres beilleszkedése érdekében az intézetnek elő kell készíteni a fiatal elbocsátását és – a konkrét eset paramétereit figyelembe véve – figyelemmel kell kísérni további életútját.
- Hatékony együttműködésre kell törekedni a gyermekvédelmi rendszerrel, a célok elérése érdekében igénybe kell venni a gyermekvédelmi gyám, a pártfogó, a szociális – karitatív - öntevékeny szervezetek segítségét.
- Az őrzésbiztonság érdekében – szükség esetén – ki kell alakítani a büntetés-végrehajtási intézményekkel való együttműködés lehetőségeit

A **1/2015. (I. 14.) EMMI** rendeletben megfogalmazott feladatok jelentős részben azonosak, kisebb részben eltérnek az előzetes letartóztatás, illetve a javítóintézeti nevelés esetében. A nevelés célját, módszereit tekintve ugyanakkor ez az eltérés alapvetően csak a nevelés–fejlesztés tervezhetősége, tervezése, időtartama és a folyamatszervezés tekintetében mutatkozik meg.

I.5. A javítóintézeti nevelés módszerei

A javítóintézeti nevelés módszerei:

- a./ Cél-adekvát, speciális módszerek valamennyi területen, a nevelés, oktatás, képzés, foglalkoztatás, illetve a családi nevelés területén egyaránt.
- b./ Korrigáló, pótló, fejlesztő célzatúak.
- c./ Egyéni szükségletekhez igazodók.
- d./ Sokirányúak, amelyen belül különös hangsúlyt kapnak
  - a szocioterápiás, pszichoterápiás programok és módszerek,
  - a pedagógiai és nevelési célú programok és módszerek,
  - a közvetítői eljárásra épülő, resztoratív jellegű technikák és módszerek,
  - a csoportok és az egyén pozitív befolyásolásának módszerei,
  - a fejlesztés-értékelés speciális módszerei.

II. Javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei

II.1. Pedagógiai munka személyi feltételei

A Javítóintézetben a nevelő- gondozó munkát végző és azt közvetlenül segítő dolgozók létszámát és az egyes munkakörökhöz kapcsolódó képesítési előírásokat az emberi erőforrások minisztere 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelete a javítóintézetek rendtartásáról 1. és 2. számú melléklete tartalmazza. E jogszabály alapján a javítóintézetben az alkalmazottak létszámát a fenntartó határozza meg, illetve engedélyezi. Az intézetben lévő egyes munkaköröket, ezek számát az SZMSZ tartalmazza.

A javítóintézetben a szak,- illetve egyéb alkalmazottak száma megfelel a jogszabályi követelményeknek, lehetővé teszi a költségvetési szerv alaptevékenységéhez tartozó feladatok megfelelő színvonalú ellátását.

A dolgozók vagy rendelkeznek az előírt képesítéssel, vagy az éves képzési terv ütemezése alapján tanulmányokat folytatnak. Ütemezetten és folyamatosan zajlik a pedagógiai munkát végzők, vagy azt közvetlenül segítők továbbképzése. Nevelői munkakörben dolgozó

munkatársakra a pedagógusi előmeneteli rendszer vonatkozik, melyet az erre vonatkozó jogszabály ír elő.

A szakmai felkészültség biztosítása érdekében lehetőség van szakmai konzultációkon, szupervízió, tréningen részt venni, melynek részleteit belső szabályzat tartalmazza. A továbbképzések, szakmai felkészültség növelése érdekében a szakmai munkát segítő pályázatokban veszünk részt. A munkatársak elfáradásának, kiegészének megelőzésére kiemelt figyelmet kell fordítani, ezért szakmai személyiségük fejlesztése érdekében önkéntes alapon és kötelező jellegű szupervíziót, esetmegbeszélést tartunk. Szakmai napokon van lehetőség, hogy a munkatársak megismerjék egymás szakmai elképzeléseit. A módszertani csoport pedig folyamatosan segíti a szakmai feladatok megújítását, megújulását. A szakmai napok alkalmasak a törvényi változások megismertetésére, szakmai folyamatok elemzésére.

A fiatalokkal **közvetlen pedagógiai kapcsolatban** álló szakemberek.

Nevelők: Tervezi és szervezi a nevelési folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelési tevékenységét. Nevelőtársával és a gyermekfelügyelővel együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti a szabadidős, ezen belül első sorban a kulturális, kreatív, sport és egyéb, a fiatalok személyiségi fejlődését elősegítő programokat. Felelős a Házi rend betartásáért és betartatásáért.

Gyermekfelügyelők: A nevelőmunkában a nevelő közvetlen segítőtársa. Tevékenységét a nevelő irányításával, de annak útmutatásai alapján és önállóan is végzi. Elsősorban a fiatalok ellátása, a személyi és környezeti gondozási teendők szervezése, lebonyolítása, ellenőrzése a feladata. Részt vesz a szabadidős programok lebonyolításában önállóan és teamben dolgozva egyaránt.

Pszichológus: A Mentálhigiénés csoport tagja. A befogadási időszakban elvégzi a fiatalok vizsgálatát, ennek eredményéről véleményt, tájékoztatást ad az Elhelyezési tanács és az Intézeti Tanács részére. A fiatalok intézeti tartózkodása ideje alatt közvetlenül segíti a pedagógiai munkát, krízishelyzetben támogatást nyújt. Együttműködik az orvossal, pszichiáterrel.

Oktató nevelők: Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást, osztályozóvizsgára felkészítést végez. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez.

Szakoktatók: Feladatuk a tanműhelyben az alapvető szakmai, gyakorlati ismeretek oktatása, a munka irányítása. A fiatalok pedagógiai előmenetelében fontos szerepet játszik a munkára nevelés területén. Munkafoglalkoztatás keretében, vagy azon kívül tehetséggondozást végeznek.

Egészségügyi csoport dolgozói (orvos, ápoló-gyermekfelügyelő): Feladata az elsődleges egészségügyi szemle a fiatalok felvételénél és egyéb felvétellel összefüggő teendők, általános orvosi vizsgálatok, akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése. Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése. Fogászati szűrés, és kezelés. Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel. Betéggondozás, betegápolás, gyógyszerelés.

Gyógypedagógus: a délelőtti és délutáni foglalkoztatási időszakban a Szakértői csoport felmérései és az intézetbe elküldött felmérések eredményeinek figyelembe vételével azoknak a fiataloknak a részére, akiknek a fejlesztése ezt igényli.

Növendékügyi hivatalvezető, növendékügyi előadó, utógondozó: A fiatalok befogadástól kezdődően koordinálja a fiatalok hivatalos ügyeivel kapcsolatos teendőket, ennek keretében kapcsolatot tart a hivatalos szervekkel. Az utógondozó környezettanulmányt készít, a javító intézeti neveltek esetén koordinálja a Javítóintézeti Tanács működését, előkészíti az ideiglenes/végleges elbocsájtást.

Rendész: Munkavégzése során együttműködik a fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban álló szakemberekkel és őrzésbiztonsági feladatokat lát el.

Technikai dolgozók (élelmezésügy, karbantartás, gazdasági iroda): Munkavégzésükkel segítik az intézetben folyó pedagógiai munka eredményességét.

II.2. A pedagógiai munka tárgyi feltételei

A szakmai program megvalósítása érdekében az intézet **rendelkezik a szükséges tárgyi feltételekkel**. Azokat folyamatosan karbantartja, szükség esetén bővíti, és a használatból eredő elhasználódott eszközöket pótolja.

Intézetünkben az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg, az oktatás, a képzés és munkafoglalkoztatás, valamint az utógondozó részleg elkülönült épületrészekben működik.

A képzést és munkafoglalkoztatást az önálló épületrészben elhelyezett üvegház és az épülethez tartozó kert is szolgálja.

A szakértői és mentálhigiénés csoport négy helyiségben működik, ahol lehetőség és megfelelő környezet van a terápiás tevékenységhez. A csoportterápiás foglalkozások tartására terápiás csoportszobát alakítottunk ki.

Az egészségügyi feladatok ellátása önálló szervezeti egység keretein belül történik. A részleghez két orvosi szoba, három betegszoba, raktár és egyéb kiszolgáló helyiségek tartoznak.

A sporttevékenységekhez kiépített futball,- illetve kosárlabdapálya, berendezett edzőterem és tornaterem áll rendelkezésre, a legfontosabb felszerelésekkel, és eszközök biztosítottak az alábbi sporttevékenységek tartásához: asztalitenisz, biliárd, kosárlabda, röplabda, kispályás labdarúgás, streetbol, gimnasztika, torna, kondicionáló edzés.

Erre kiképzett külön helyiségben folyik a és a mentálhigiénés terápiás munka. Rendelkezünk biztonsági elkülönítővel, a használatára kényszerült fiatal biztonságos elhelyezése érdekében. A rendőrségi szállításra várók részére külön helyiség áll rendelkezésre. Ugyanez a helyiség használható az egyéb okok miatt várakozó növendékek elhelyezésére is.

Külön helyiségben folynak a rendőrségi kihallgatások, ügyészi meghallgatások.

Az intézet saját könyvtárral rendelkezik, a vallásgyakorláshoz ökomenikus imatermet alakítottunk ki. Egyéb foglalkoztató helyiségek: klubszoba, tanácsterem

III. Szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan

A javítóintézetben ellátott fiatalok és a javítóintézet utógondozói részlegén ellátottak nevelési szükségletei

III.1. Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig.

(Egyéni nevelési terv – Nevelési napló)

A jogszabályi rendelkezés alapján: 2013. évi CCXL. törvény

344. § A javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettsége fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

346. § (3) A nevelő **egyéni nevelési tervet** készít a fiatal számára a befogadásakor készített szakértői vizsgálatok megállapításai, családi kapcsolatairól beszerzett tájékoztatás, a javítóintézetbe kerülése előtt készített pedagógiai, pszichológiai vélemények, valamint a befogadást követően tapasztalt viselkedése és az egyéni beszélgetések során szerzett információk figyelembevételével. Ha a fiatalnak egyéni pszichológiai gondozásra is szüksége van, a pszichológus egyéni gondozási tervet készít.

Minden szakmai egység a maga szakembereivel, a saját feladatrendszeréhez igazítva megválasztott módszereivel és eszközrendszerével járul hozzá a **javítóintézeti nevelés** jogszabályokban rögzített **céljainak** eléréséhez.

A fiatalok nevelésének célkitűzéseit, tervét, a nevelés végrehajtásának folyamatát, eredményeit az **egyéni nevelési terv** rögzíti, amely az egyéni szükséglethez igazodik.

A Debreceni Javítóintézet **nevelési értekezleteket** (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) működtet, melynek tagjai a fiatal beérkezését követő 30 napon belül összeül, elkészíti a növendék egyéni nevelési tervét.

Az egyéni nevelési terv a **Nevelési Naplóban** kerül rögzítésre, amely egy dokumentum gyűjtemény és tartalmazza a befogadásra került növendék:

- személyi adatait;
- javítóintézetbe érkezésének helyzetelemzését;
- egészségügyi és pszichológiai állapotának felmérését;
- nevelési időszakának jellemzőit;
- állapotfelméréseit- felülvizsgálatát;
- jutalmazását, büntetéseit;
- elbocsátása előtti állapotát;
- összefoglaló jellemzését a javítóintézet elhagyásakor.

A Nevelési Naplónak tartalmában, fő vonalaiban tükröznie kell, hogy a növendéknél – az érkezéskor megállapított fejlettségi szinthez viszonyítva – milyen testi, egészségügyi, viselkedésbeli, mentális változás, illetve tanulmányi előrehaladás következett be, s milyen nevelésre, fejlesztésre irányuló tevékenységek hatására. A nevelés folyamatát a növendékek nevelésében érintett valamennyi szakember bevonásával kell megtervezni és végrehajtani.

Meghatározóak a sérülés specifikus szempontok, ami az egyéni szükségletekkel összefüggésben a fejlesztés – fejleszthetőség szempontjából kiemelt területek és befolyásolják, hogy milyen nevelési csoportban folyik a fiatal további fejlesztése.

A tapasztalatokról, problémákról, azok megoldási lehetőségeiről vagy megoldásáról, a növendékek fejlődéséről vagy visszaeséséről, ennek okairól, továbbá a csoportfolyamatokról információs rendszernek kell működnie a különböző munkacsoportok és a szervezeti egységek között.

A Nevelési Napló pszichológiai, orvosi, gyógypedagógiai szakvélemények, az iskolai felmérések, a nevelői vélemények és az egyéb beszerzett hivatalos dokumentáció alapján készül.

A Nevelési Naplóban kerül rögzítésre a fejlődés folyamatának és a növendékekkel foglalkozó szakemberek tapasztalatainak négy havonkénti felülvizsgálata, melynek során újabb nevelési célok kerülnek rögzítésre.

A tervekben megfogalmazott és elért nevelési eredményeket (eredménytelenségeket) rögzítjük a Nevelési Naplóban, ami egy állapot rögzítése, jelzése, mellyel eleget tudunk tenni hatósági, gyámhivatali, gyermekvédelmi gyámi vagy éppen szülői tájékoztatásnak.

A nevelési folyamatot lezáró dokumentumot az **összefoglaló nevelői jellemzést** is a Nevelési Napló tartalmazza.

III.2. A nevelési folyamat szervezeti keretei

III.2.1. Nevelési folyamat fórumai (Nevelési értekezlet (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács), napi eligazítás, team gyűlés, eszmegbeszélés, családi konzultáció, családterápiás foglalkozás))

III.2.1.1. Szakértői csoport

2013. évi CCXL. törvény 350. § 2-4 bekezdése alapján a **szakértői csoport**:

- (2) A fiatalkorú személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának a feltárása érdekében a javítóintézet – jogszabályban meghatározott működési rend szerint – szakértői csoportot működtet, amelynek pszichológus, gyógypedagógus és orvos tagja végzi el a befogadáskor a szükséges vizsgálatokat.
- (3) A szakértői csoport a vizsgálat eredményei alapján javaslatot tesz a javítóintézet igazgatójának a fiatalkorú végleges csoportba helyezésére és jelzi, ha a fiatalkorú fogyatékosága miatt gyógypedagógiai nevelésre szorul, vagy személyiségzavara, egészségi állapota miatt sajátos nevelést, oktatást, gyógyítást igényel.
- (4) A végleges csoportba helyezésről az igazgató vagy e feladattal megbízott helyettese dönt.

A Debreceni Javítóintézet a fiatalok elhelyezése, foglalkoztatása és személyiségek fejlesztése érdekében NEVELÉSI ÉRTEKEZLETEKET működtet, melyen a szakértői csoport ismerteti a felmérései eredményét és javaslatait megfogalmazza.

III.2.1.2 Nevelési értekezletek (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) céljai, feladatai és működési rendjük:

A Debreceni Javítóintézet az előzetesen fogva tartott fiatalok tekintetében **Elhelyezési Tanácsot**, a javítóintézeti nevelési idejét töltő fiatalok tekintetében **Javítóintézeti Tanácsot** működtet

III.2.1.2.1 Az Elhelyezési Tanács, döntést előkészítő szakmai fórum, melyen jelen vannak:

- igazgató, vagy az általa megbízott helyettese;
- a szakértői csoport vezetője;
- a pszichológus;
- a befogadó csoport vezetője;
- az egészségügyi részleg képviselője
- a gyógypedagógus;
- tanműhely részleg képviselője;
- oktatási-képzési vezető, vagy oktató-nevelő,
- a csoportvezető nevelők.

Az Elhelyezési Tanácson **megbeszélésre kerül:**

- milyen a fiatal személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, mik ennek okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatal egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei;

- a fiatal viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték, normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;
- ismeret – és tudásszint a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és részképesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés, kezűgyesség stb.;
- fentiek alapján az egyéni nevelési terv elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- bűncselekményei – várható itt tartózkodás;
- szökésveszély.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámhivataltól, esetleges korábbi intézménytől beszerzett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, amelyek a fiatal családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékokkal. A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.

A fentiek alapján javaslat születik:

- az általános nevelőotthoni csoportba sorolásról;
- az iskolai csoportba, osztályba sorolásról;
- a tanfolyami képzés típusának kijelöléséről;
- a munkafoglalkoztatásról;
- az őrzési fokozatról;
- a kapcsolattartás szabályozásáról (a bírói rendelkezés alapján);
- a büntársaktól való elkülönítésről;
- a speciális csoportba helyezéséről;
- másik csoportba történő helyezéséről.

A jogszabályoknak megfelelően a fiatalok csoportba helyezéséről az igazgató, vagy – e feladattal megbízott helyettese dönt a szakértői csoport és az Elhelyezési Tanácson részt vevő szakemberek javaslata alapján.

Az általános nevelési csoportok összetételének kialakítása az alábbi elvek, szempontok szerint történik:

- a csoportok összetétele és az elhelyezendő fiatalok személyiségének jellemzői alapján mérlegelni kell, mely csoportba tud könnyebben beilleszkedni;
- mérlegelni kell, hogy egy csoportba ne kerüljön egy időben több, erős és negatív hatással bíró fiatal;
- vizsgálni kell, mely csoport ad a többi csoporthoz képest elfogadóbb környezetet az adott fiatalok számára;
- bűntársak egy csoportba nem kerülhetnek;
- vizsgálni kell, hogy melyek azok a fiatalok, akik az életkori sajátosságok miatti specifikáció miatt csoportban eredményesebben fejleszthetők.

Másik csoportba való áthelyezés elvei, főbb szempontjai

A másik csoportba való áthelyezést kérheti a fiatalok. A kérelmet írásban kell benyújtani, s meg kell indokolni. Amennyiben a fiatalok írni nem tud, kérelmét szóban is előterjeszheti. A kérelmet, annak indokoltságát a nevelő nem bírálhatja felül, de véleményezi és azt minden esetben továbbítani kell döntés előkészítésre a nevelési tanácskozás vezetőjének. A másik csoportba történő áthelyezést javasolhatja a csoportvezető nevelő, vagy a szakértői csoport tagja is.

Az áthelyezés főbb szempontjai:

- belső viszonyok a csoportban, a csoporton belüli szélsőséges perifériák;
- a fiatalok bűnbakképzés tárgya;
- agresszió célpontja;

- vezéregyéniség, aki uralja a csoportot;
- kezelhetetlen rivalizálás részese;
- klikkesedésben domináns szerepe van.

A speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedés, személyiség zavarral, küzdő) csoportba helyezés elvei és főbb szempontjai

Speciális csoportba helyezhető a fiatal, ha:

- olyan súlyos alkalmazkodási zavarokkal küzd, hogy az általános csoportba beilleszkedni képtelen, s nincs remény arra, hogy másik általános csoportba való áthelyezéssel ez a probléma megoldódik;
- ha a Szakértői Bizottság megállapítja, hogy értelmi fogyatékossga, sajátos nevelési igénye indokolja,
- ha súlyos szenvedélybetegsége miatt speciális ellátást igényel,
- ha a Szakértői Bizottság jelzése alapján (szakorvosi diagnózis) súlyos személyiségzavarban szenved.

III.2.1.2.2. Javítóintézeti Tanács

Javítóintézeti Tanács résztvevői:

- igazgató, vagy az általa megbízott helyettese;
- a szakértői csoport vezetője;
- a pszichológus;
- tanműhely részleg képviselője;
- egészségügyi részleg képviselője;
- oktatási-képzési vezető, oktató-nevelő, gyógypedagógus;
- a csoportvezető nevelők;
- utógondozó.

A Javítóintézeti Tanács értekezletén a fenti rendeletben foglaltakon kívül megbeszélésre kerül:

- milyen a fiatal személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, mik ennek az okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatal egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei, beteg fiatalok gyógyulása érdekében szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján betegszabadság engedélyezésének előkészítése;
- a fiatal viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték, normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;
- ismeret – és tudásszint a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és részképesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés és, kezűgyesség stb.;
- fentiek alapján az egyéni nevelési terv és a Nevelési Napló elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- kimenő, eltávozás, szabadság engedélyek, rendkívüli eltávozás, kimaradás engedélyek;
- intézeten kívüli munkavállalás, tanulmányok folytatása;
- jóvátételi eljárás lehetősége;
- szökésveszély;
- javaslat megfogalmazása a fiatalok ideiglenes elbocsátása tárgyában.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámhivataltól, esetleges korábbi intézménytől beszerzett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, melyek a fiatal családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékokkal. A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.

III.2.1.3. Team megbeszélés

Résztevői a csoportban dolgozó szakemberek – csoportvezető nevelő, nevelő, nappalos és éjszakai gyermekfelügyelők -, a csoport pszichológusa, igazgatóhelyettes, indokolt esetben az intézet igazgatója.

A megbeszélésre 3 havi rendszerességgel, de a csoport helyzetétől függően gyakrabban is sor kerülhet.

A munka során az egyéni nevelési tervekben és a Nevelési Naplóban meghatározottakon túl megbeszélésre kerülnek:

- a csoportvezető nevelő beszámolója az előző megbeszélés óta eltelt időszak eredményességéről, vagy hiányosságairól az egész csoportot tekintve,
- a csoport kohéziós helyzetének meghatározása, a csoport pillanatnyi helyzete az intézet pedagógiai struktúrájában,
- a következő időszak nevelési céljai,
- az intézeti rendezvénytervhez igazodva a csoportra váró feladatok meghatározása, felelősök kijelölése,
- a pszichológus beszámolója a csoport egészének és a fiatalok egyéni mentális állapotáról,
- vezetői értékelés, célok feladatok megbeszélése, kitűzése,
- egyéb aktuális problémák megbeszélés.

III.2.1.4. Napi eligazítás

Munkanapokon két alkalommal 07⁴⁰ és 12⁰⁰ órakor a szolgálatba lépők számára tartjuk. Résztevői 07⁴⁰ órakor az éjszakai gyermekfelügyelők, iskolai tanárok, szakoktatók, rendészeti ügyeletvezető, vezetők. Az eligazítás **célja** kettős: **információ átadás** a szolgálatot leadó, illetve átvevő szakemberek között, és az **aktuális feladatok** megbeszélése.

A 12⁰⁰-es eligazítás a 12⁰⁰ órától szolgálatba lépők számára tartjuk. Célja az **információ átadás**, és az **aktuális feladatok** megbeszélése. Az eligazítást 12³⁰ órakor a csoportok átadás-átvétel zárja, melyen a délelőtti szakemberek röviden értékelik a csoport foglalkoztatásának,

tanulásának eredményességét. A déli átadáson kerül sor az intézeti rendezvénytervben szereplő kulturális-, és sportrendezvények értékelésére, és eredmények kihirdetésére.

III.2.1.5. Esetmegbeszélés

Résztevői a problémával találkozó szakemberek, de maximálisan 8 fő, hogy érdemben meg tudják beszélni az esetet. Az esetmegbeszéléseket a probléma felvetődésének igényeihez mérten kerül sor.

Az esetvezetéssel kapcsolatos problémák „teamben” való megbeszélése, illetve hogy a team segítséget adjon az esethozó személyes érzelmeinek a megértéséhez, az adott probléma kreatív megoldásához. Az esetmegbeszélés rendszerint a konkrét esetről szól a problémáról és a cselekvési tervről. Alapvetően az lenne az ideális, hogyha legalább 3 alkalommal lenne egy esettel kapcsolatos megbeszélés, hiszen ez biztosítaná a folyamatosságot.

III.2.1.6. Családi konzultáció, családterápiás foglalkozás

A fiatalkorú vagy törvényes képviselője kérelmére, az igazgató engedélyével háromhavonta családi konzultáción vehet részt, amely a javítóintézetben megvalósuló kötetlen kapcsolattartási forma, melyen a kapcsolattartásra jogosult személyek vehetnek részt. A családterápiás foglalkozásokat pszichológus vagy terápiás foglalkozások tartására jogosult személyek vezetik, számát a terápiás szükségletek határozzák meg. A családi konzultáció és a családterápiás foglalkozás nem minősül látogatófogadásnak. Családi konzultáció nem büntársi elkülönítésben lévő fiatalok között is létre jöhet, valamint engedélyezhető javítóintézeti neveltek esetében javítóintézetten kívül is.

III.2.2. Az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegek módszertana

III.2.2.1. Általános csoportok

Általános feladat:

Fejlesztés és korrekció a viselkedés, a szocializáció, az érzelmi élet, a kulturáltsági szint és az erkölcsi struktúrák terén. A javítóintézet a bent tartózkodás idejére „otthont”, személyiség

állapotuknak megfelelő nevelést, képességüknek megfelelő fejlesztést biztosítson. A feladat megvalósítása érdekében figyelembe kell venni, hogy a fiatalot előzetesen számos kedvezőtlen pszichés hatás érte, ennek következtében személyiségük sérült. Ezért az általános nevelési célkitűzéseit tekintve megegyezik minden más nevelési intézmény célkitűzéseivel, ugyanakkor nagyban speciális pedagógiai feladatok ellátására is hivatott.

Speciális feladatok:

1. Beilleszkedés segítése

A beillesztés szempontjából különleges jelentősége van a humánus, érdeklődés, előlegezett bizalom, empátia alkalmazásának.

2. Szabadságuk korlátozásának elfogadtatása

A megszokott rendszertelen élet helyébe, egy szabályozott, mozgásukban erősen korlátozott időszak következik, amit esetenként nyílt vagy rejtett elutasítással fogadnak.

3. A családi háttér pedagógiai jelentőségének mérlegelése

Fontos teendő a fiatal korábbi környezetével való együttműködés felkutatása, erősítése.

4. Tárgyi és személyi feltételek biztosítása

Az őrzési feladatok mellett biztosítani kell a higiénikus, esztétikus, célszerű környezetet, törekedni kell a megfelelő személyi állomány biztosítására.

5. Felzárkózás a tanulás terén

A fiatalok többségénél nem kielégítő a tanuláshoz való viszony. Életkorukhoz viszonyított alapképzettségük hiányos, feladattudatuk, tanulásra való belső késztetésük elégtelen, teherbírásuk alacsony. Zömében túlkorosak. Az iskolai kudarcélmények a tanulás elleni erős ellenszenv különösen kritikus helyzetet teremt a felzárkóztatásban. Ezért a hiányzó alapismeretek gyors pótlása, a tanulási motívumok kialakítása fontos pedagógiai feladat.

6. Korrekciós nevelés

Elsődleges feladat – a pozitív tulajdonságokra alapozva – fejlesztő, korrigáló nevelési eljárást kidolgozni minden egyes fiatalra. Segíteni kell a pozitív, reális énkép kialakításában. Személyiségük átstrukturálása, érzelmi viszonyulásainak rendezése a legfőbb pszichológiai – pedagógiai feladat. A nevelők - a pszichológussal

együttműködve – tennivalói közé tartozik, hogy megtanítsák a fiatalokat indulataik kezelésére, arra, hogy reálisan, önbizalommal értékeljék helyzetüket.

7. Utógondozás

Az utógondozás jelenti a társadalomba való beilleszkedéshez, az életben történő sikeres helytálláshoz az erkölcsi támasznyújtás, tanácsadás biztosítását.

8. Kapcsolattartás családdal (gondozási helyl) családi konzultáció és családterápiás foglalkozás

A kapcsolattartás segít abban, hogy szabadulás után a fiatal minél zökkenő mentesebben tudjon visszahelyezkedni a családjába. Ennek szükségessége különösen fontos a javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok esetében. Fontos, hogy nevelési céljaink eléréséhez megnyerjük a családot. A családdal való kapcsolattartást segíti az utógondozó, pszichológus. Az állami gondoskodásban részesülő fiatalok még nagyobb odafigyelést igényelnek, hiszen volt gondozási helyükkel, gyámjukkal sok esetben csak felszínes a kapcsolatot ápolnak. A felszínes, laza kapcsolatok az idő múlásával teljesen formálissá válnak.

Nevelési alapelvek

A személyiségzavarok sajátosságaira, a nevelt fiatakorúak életkorára tekintettel a nevelésben a legfontosabb az új tapasztalatok gyűjtése, a „cselekedtető” felfedezés lehetőségeinek megteremtése. A fiatakorúak belső nyugtalanságát, beszűkült érdeklődését, fixálódott gondolatait, bizalmatlanságát, eltorzult érték kategóriáit csak állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges feloldani. Olyan szituációkban, amelyben cselekvően részt vesz, s amely során az eddigiektől eltérő inger együttesek érik. Csak az új élménnyel, örömmel összekapcsolódó élettapasztalatok indítják el a személyiség átrendeződését.

Általános követelmény

A rendszeresség, a napi tevékenységek helyes aránya, az idő hatékony strukturálása, az egyéni és csoportos tevékenységek szükséges és elégséges mértéke.

Minden foglalkozást konkrét céllal, a hatás mechanizmusok figyelembevételével kell szervezni.

A napi rendszeres tevékenységhez biztosítani kell az optimális nevelési légkört, a rendezett, gondozott környezetet.

Kiemelt feladat

- a nevelés egyéni, differenciált, a személyiség komplexitását figyelembe vevő tervezés;
- az együttélési normák, szabályok megismertetése, elfogadtatása, interiorizációjának elősegítése;
- napirendi feladatok elvégeztetése;
- szabadidős programok megvalósítása a csoportközösségek összetételéhez, adottságaihoz, szükségleteihez igazítva;
- intézeti szintű programok szervezése, felkészülés, megvalósítás;
- a fiatalok hivatalos és személyes ügyeinek intézése, az ebben való közreműködés;
- a kapcsolattartás tervezése és lebonyolításában való közreműködés;
- a fiatalok ellátásának szervezése, biztosítása;
- a gondozási, önkiszolgáló, környezetgondozási feladatok szervezése és lebonyolítása;
- a közösségek kialakításának elősegítése.

III.2.3. Napirend és a foglalkozások rendje

III.2.3.1. Napirend

A napirendet a javítóintézet Házirendje tartalmazza. A Házirendet a csoportokban jól látható helyen ki kell függeszteni.

A napirend kötött és minden fiatal számára kötelező. Ez képezi a nevelőmunka standard programját.

A napirendben rögzített időpontokban történnek: a kötelező és kötetlen foglalkozások, a helyiségek és körletek takarítása, a ruházat és felszerelések rendben tartása, s az étkezések, hétvégén és ünnepnapokon a délutáni csendes pihenő, az önkiszolgáló feladatok, illetve a szabadidő.

A napirendi feladatokat az egyéni felelősség figyelembe vételével oldjuk meg.

Intézeti szinten: a közös helyiségek takarítása csoportfelelősi rendszerben működik.

A napirend célja:

A helyes szokásrendszer, az önkiszolgálásra, önellátásra való képesség, a személyi és környezeti higiéné iránti igényesség kialakulását segíti elő, a helyes életmód, életrend elemeinek kiépítését, fejlesztését szolgálja, rendszerességre nevel, formálja az önálló életvezetésre való képességet.

III.2.3.2. Foglalkozások rendje

2013. évi CCLX tv. alapján

„355. § ..... (2) A fiatalkorúak részére – személyiségük fejlesztése érdekében – egyéni és csoportos foglalkozásokat, valamint különféle – intézeten belüli, vagy intézeten kívüli – programokat kell szervezni vagy biztosítani.

(3) A fiatalkorú szűrt tartalmú internet-szolgáltatás használatára hetente egy alkalommal harminc perc időtartamban jogosult.”

A foglalkozások céljai, feladatai:

1. Referencia személyeken keresztül és a foglalkozások tartalmával, módszereivel normákat, viselkedési, együttélési szabályokat közvetíteni, amelyek a kapcsolatok, a kommunikáció fejlesztését, a tolerancia erősítését, az érzelmi viszonyulás és a kapcsolatok gazdagítását, a viselkedés korrekcióját szolgálják.
2. Elősegíteni az énkép, önismeret, önbizalom, önkontroll fejlesztését, a szorongások, feszültségek oldását.
3. Hozzájárulni a fiatalkorúakra jellemző ismerethiány és a cselekvés közötti szakadék áthidalásához, amely sikerélményhez juttatja őket, motivál, és lehetőséget teremt az önkifejezésre, tehetséget gondoz és fejleszt.
4. Az egészséges életmódra nevelést és megelőzést szolgál, különös tekintettel a neveltek körében gyakori drog-és alkoholfogyasztásra, a dohányzásra.
5. A játékok, sportfoglalkozások során teret nyer az egészséges rivalizáció, alkalmazkodásra, fegyelemre nevel. Ezek az intézet zártságát figyelembe véve kompenzációt is jelentenek, a feszültség levezetés, a szabályok betartására nevelés fontos eszközei, módszerei.

6. A szerepjátékok, irodalmi és kulturális előadások során egyéb nevelő hatások mellett a katarzis élményén keresztül hozzájárul önmaga és mások megismeréséhez és elfogadásához.
7. A színjátszás, tánc, zene, versenyek fogalmakat, ismereteket bővít, verbális és nonverbális kifejezést, kreativitást fejlesztenek, igényeket keltenek, szokássá válnak, tulajdonságokká szerveződnek, az agresszív feszültséget szociálisan elfogadott tevékenységbe fordítják.

Nevelőmunkánk kiemelt feladatai közé tartozik a délutáni szabadidő helyes felhasználására nevelés. A korszerű nevelélmélet egyre kevésbé határolja el egymástól a nevelés különböző területeit, a nevelési folyamatot komplex egésznek tekinti, amelyben az egész személyiség hat egy másik személyre. Ebben a folyamatban a gondozott szabadidejében is részt vesz, nemcsak mint a nevelés tárgya, hanem mint a nevelés alanya. Alkalmazza mindazokat a szokásokat, normákat és szabályokat, amelyeket a nevelési folyamatban kialakítottunk akár érzelmi, értelmi, testi vagy esztétikai nevelés formájában.

A délutáni szabadidő megszervezése a javítóintézeti élet egyik kulcsproblémája. Ha nincs a közösségnek jó szabadidős programja, ha sablonosan ismétlődnek a napok, a monotónia rányomja bélyegét a mindennapokra. Nem könnyű dolog a javítóintézetben élő fiatalok mindennapját úgy szervezni, hogy változatos, színes, élményt nyújtó és a nevelési célkitűzéseknek megfelelő legyen.

A foglalkozásokon **négyféle formát** különböztetünk meg. Vannak olyan foglalkozások, amelyek kötelezőek a csoport minden tagjának, ezek a **kötött témájú** foglalkozások. Második csoportba tartoznak a szakkörök és tanfolyamok, melyek **szabadon választhatóak**, harmadikba a kötetlen témájú szabadidő és **prevenciós** foglalkozások köre.

a) Kötött témájú, kötelező foglalkozások

A kötött témájú foglalkozások mindenki számára kötelezőek, azok tervezéséről, szervezéséről a csoportnevelő gondoskodik. Fontos, hogy a nevelő olyan tevékenységi formát találjon, amely vonzó, érdekes és alkalmas a közösség kialakításához. Akkor szervezi jól a nevelő a foglalkozásnak ezen részét, ha a fiatalok szabadidőnek érzik és eszükbe sem jut a kötelező jelleg. Ügyelni kell a kötött foglalkozások helyes arányára. A csoportok munkatervében és

napirendjében a kötött foglalkozások, mint sport, kulturális, közművelődési - és kreatív foglalkozás szerepelnek.

b) Kötött témájú, választható foglalkozások

Azok a tevékenységi formák tartoznak ide, amelyeken nem vesz részt mindenki a csoportból. Ide tartoznak a szakkörök, tanfolyamok. Az otthon részkeretei között működő tanfolyamok szolgálják a fiatalok sokoldalú képzését és szabadidejük hasznos eltöltését. Igyekeznünk kell, hogy ezek a foglalkozások ne legyenek egyoldalúak, a felkínált program a fiatal valódi igényeit elégítse ki. A résztvevők meghatározott tematika szerint, egy kívánt cél elérése érdekében munkálkodnak.

c) Kötetlen szabadidő

Feltétlenül szükséges, hogy naponta legyen kötetlen szabadidős tevékenység. A csoportnevelő feladata a kötetlen szabadidő tárgyi feltételeinek és a megfelelő légkörnek biztosítása. Minden fiatal foglalkozzon azzal, amit az adott körülmények között legszívesebben csinál. A nevelők ilyenkor azokra kell, hogy ügyeljenek, akiket a közösség nem fogad be, ezért nem találják a helyüket, szociálisan éretlenek a szabad tevékenységi formára, esetleg mentálisan sérülékenyebbek, mert az ilyen fiatalok nagy valószínűséggel lesznek rendbontók, külön foglalkozást, egyéni bánásmódot igényelnek. Nagy részük egy idő után elfogadja a közösség morálját.

Minden embernek szüksége van arra, hogy a társas tendenciák mellett az én tendenciáit is tudja kielégíteni, ezért:

- A napirendi feladatokon kívül fennmaradó időben kell biztosítani a kötetlen szabadidős programokat.
- A délutáni foglalkozások és programok döntő többsége aktív és kötelező. Kisebb része passzív és szabadon választható.
- A passzív szabadidőben oldják meg a fiatalok a levélírást, olvasnak, televíziót néznek, magnót hallgatnak. Ez döntően a vacsorát követő időszakra esik.

A kötött témájú, kötelező és választható foglalkozások

Célja:

Fejlesztés és korrekció: a viselkedés, az érzelmi élet az erkölcsi struktúrák, továbbá a kulturáltsági szinten.

A kötött témájú kötelező foglalkozások a csoportvezető nevelők által összeállított munkatervben rögzített tematika alapján történik

A foglalkozások fajtái:

- Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.
- Manuális, kreatív tevékenységek.
- Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások – szűrt internet használat
- Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások - szűrt internet használat
- Tanulás segítése, tanuláskorrekció - szűrt internet használat
- Szokások, ünnepek hagyományok

a) Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek

A fiatalok életkorából, speciális helyzetéből adódóan kiemelt foglalkoztatási forma, melynek során a nevelési eszközök széles tárháza áll rendelkezésre.

b) Manuális, kreatív tevékenységek

Az esztétikai élmény nyújtásán kívül, a fiatalok érdeklődése felébred, és művészeti értékekhez kötődik, látókörük szélesedik, és kulturális fejlődésükhöz helyes irányokat, megfelelő távlatokat kapnak. Nélkülözhetetlen szerepe van a munkára nevelésben, az együtt tevékenykedés pozitívan hat az egész csoport közösséggé fejlesztésében. A munkának mindig legyen valami célja, fontos a részfeladatok elvégzésének ellenőrzése, elmaradhatatlan a munka végeztével az alapos értékelés.

c) Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások

Felkeltik az önművelődés igényét, formálják a környezethez való etikai viszonyulást és normakövető készségeket fejlesztenek. Nagy érték az is, hogy a fiatalok értékelő és önértékelő képessége erősödik.

Javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok esetén a közös színház, múzeum, rendezvénylátogatások szintén maradandó élményekkel gazdagítják fiataljainkat.

d) Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások

Nélküle a nevelés, a szocializáció, a reszocializáció nem lehet sikeres. Igen jól szolgálhatja a szabad életre történő felkészítést, a társadalomba való zökkenő mentesebb beilleszkedést. A foglalkozás működhet önálló formában, de része lehet az értékelő csoportgyűléseknek is.

e) Tanulás segítése, tanuláskorrekció (szilencium) - szűrt internethasználat

A tanulást segítő komplex tevékenységek:

1. Kognitív funkciók (gondolkodás, emlékezet, figyelem) fejlesztése
2. Vegetatív funkciók megfigyelése
3. Motoros funkciók fejlesztése
4. Szociális funkciók felmérése

A fejlődési elmaradások leküzdésére irányuló korrekciók:

1. Képesség korrekció
2. Tantárgyi korrekció
3. Személyiség korrekció

A tanulószoba (szilencium) a nap meghatározott időszaka a napirendnek megfelelően. Fontos a rendszeres kapcsolat az iskolai tanárokkal. Segíteni kell a sikeres osztályozó vizsgára történő felkészítést.

A tanulást segítő tevékenységhez szorosan kötődik a könyvtárfoglalkozás és a szűrt internethasználat.

f) Szokások, ünnepek hagyományok

A csoportok kialakulásában nagy szerepe van az együttes élménynek, a szokások, hagyományok, kialakulásának. A nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önazonosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerül.

g) Egyházi, hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Egyfelől alapvető jogként, másfelől kötelező feladatként biztosítja a fiatalok erkölcsi, vallási megerősödését, könnyíti az esetlegesen kialakuló stressz oldását, mélyíti a személyiségfejlesztés eredményeit.

A foglalkozások szervezeti keretei:

- intézeti szinten;
- csoportonként;
- egyénenként szakkörökben;
- egyénenként terápiás jelleggel;
- konkrét céllal összeválogatott kisközösségekben;
- egyénenként szerveződő, kötetlen szabadidőben;
- jól beilleszthető a programok sorába, azok fejlesztő, prevenciós foglalkozások, melyeket pályázatok, együttműködések alapján külső előadók, önkéntesek végeznek, szerveznek a fiatalok számára;
- a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegben ezek bővülnek az egyénenként és csoportosan is szervezhető intézeten kívüli programokkal.

A foglalkozás szinterei

1. Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.

Szintere:

- sport udvar
- kisudvar

- tornaterem
- nagyétkező
- konditerem
- intézeten kívüli helyszínek.

2. Manuális, kreatív foglalkozások

Színtere:

- csoport
- kreatív műhely
- szakkörök
- tanácsterem
- intézeten kívüli helyszínek.

3. Közművelődési-közismereti, általános műveltség, praktikus ismeretek foglalkozások

Színtere:

- csoport
- táblajáték terem
- nagyétkező
- szakköri helyiségek
- tanácsterem
- könyvtár
- intézeten kívüli helyszínek.

4. Hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Színtere:

- imaterem
- csoportok nappali szobája
- nagyétkező
- intézeten kívüli helyszínek.

Intézeti szintű programok:

Az intézmény minden év **január 31-ig** elkészíti az évi **rendezvénynaplót**.

A javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok foglalkoztatásának vonatkozásában kiemelt szerepe van a **tárintézmények** által szervezett **külső és belső rendezvényeknek és versenyeknek**.

III.2.3.3. Hetirend

A csoportok elkészítik a foglalkoztatásukat meghatározó Hetirendet, melyet kifüggesztenek a fiatalok által jól látható helyen. A Hetirend napokra és napszakokra lebontva tartalmazza a kötelező és egyéb foglalkozásokat, teendőket.

IV. Az előzetes fogvatartás és javítóintézeti nevelés szinterei

A javítóintézet alapfeladataihoz igazodóan – gondozás, nevelés, oktatás, képzés-munkafoglalkoztatás – alakította ki szervezeti kereteit. Ennek megfelelően ezeket a feladatokat az:

- előzetes fogvatartotti részleg;
- javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg;
- utógondozást ellátó otthon;
- iskola;
- szakoktatás, munkafoglalkoztatás;
- szakértői és módszertani;
- mentálhigiénés csoport és egészségügyi csoport látja el.

A feladatok végrehajtását kisközösségekben (a továbbiakban csoport) biztosítjuk. Az intézetben iskolai és tanműhelyi csoportokat és nevelési csoportokat szerveztünk. Külön részleg látja el az előzetes fogvatartást és külön a javítóintézeti nevelés végrehajtását. Jelenleg 12 csoport működése biztosított. Mindkét részben van befogadó csoport, speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) feladatokat ellátó csoport. A javítóintézet, zárt csoportot nem működtet.

Kialakításra került életkori specifikációjú csoport, melynek tagjai 16 év alattiak. Az életkori specifikációjú és speciális csoportok módszertana igazodik az ott elhelyezett ellátottak igényeihez.

IV. 1. Befogadó csoport

1/2015.(I.14) EMMI rendelet

Az újonnan érkezett fiatalok elhelyezésére az intézet befogadó csoportot működtet, ahol fiatalok a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig - legfeljebb azonban 30 napig - tartózkodnak.

Ha a bíróság, vagy az arra illetékes hivatal - gyámhivatal -, nem küldte meg a szükséges iratokat, a javítóintézet a befogadásról szóló értesítéssel egyidejűleg kéri a bíróságtól, vagy a gyámhivataltól azok haladéktalan megküldését, illetve a települési, vagy járási önkormányzati gyámhivatalt egy naprakész környezettanulmány elkészítésére és annak a javítóintézet részére történő megküldésére. A környezettanulmány különös tekintettel térjen ki a fiatalok eddigi életútjára, baráti, illetve családi kapcsolataira, és lehetőség szerint megelőző bűnözői előéletére. Pártfogói felügyelet alatt álló személy esetén tartalmazza a fiataloknak a pártfogást, megelőző és pártfogás alatt tanúsított magatartásáról való információkat.

Cél: A fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítése. Jogok és kötelezettségek megismertetése.

Feladat:

- a fiatalok megfigyelése;
- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása;
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása;
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása;
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése;
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házirend megismertetése, értelmezése;
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A feladatok végrehajtása során kiemelt figyelmet érdemel:

- A folyamatosan változó létszám, és a változó összetételű csoport.

- A csoportban aktuálisan tartózkodó fiatalok előzetes ismeretei, megelőző életvitel, értelmi képességek, morális értékrend.
- A különböző időpontokban befogadott fiatalok differenciált foglalkoztatása.
- A csoportban tartózkodás időkorlátja.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei:

- Befogadást követően a házirend dokumentumainak egyéni olvasása, a súlyos olvasási nehézséggel bírók esetén a nevelői segítségnyújtás.
- A dokumentumok csoportos feldolgozásakor a fogalmak pontosítása.
- Az ismeretek rögzítése, számonkérése.
- A foglalkozások során a megismert szabályok gyakoroltatása, a tevékenységek ellenőrzése, értékelése.
- Napi értékelések során a magatartási szabályok betartásának, megszegésének következetes számonkérése.
- Szabályszegések körülményeinek, következményeinek elemzése, megbeszélése e fiatalok bevonásával.
- A közösségben elfogadható viselkedési minták közvetítése.
- Szabálytartás kialakításával a csoport közösségbe, majd a tágabb közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

A feladatok végrehajtási formái

a) Szellemi tevékenységek

Általános fejlesztési követelmények:

- Műveltségi színvonal emelése
- Iskolai felmérések tapasztalatainak megbeszélése a hiányzó ismeretek pótlása céljából
- Ismeretek nyújtása kiemelkedően a praktikus ismeretek terén

b) Sporttevékenységek

A befogadó csoportban a foglalkoztatási tervnek, a céloknak, a foglalkoztatás során választott módszereknek rugalmasan alkalmazkodni kell a következő szempontokhoz:

- A befogadó beszélgetések során tájékozódni kell a fiatal korábbi betegségeiről, az információkat egyeztetni kell az orvossal. Mivel ezen esetekben terhelhetőségüket nem ítéldhetjük meg, leleteik megérkezéséig, vagy a szükséges szakvizsgálatok elvégzéséig részben, vagy teljesen fel kell menteni a sportfoglalkozások alól.
- Fokozatosan kell terhelni a BV-ben hosszabb időt töltött, szenvedélybeteg, vagy pszichiátriai megbetegedés miatt gyógyszeres kezelésének beállítására szoruló fiatalokat.
- Minden esetben fel kell mérni a beérkezett, korábban szabadidejét strukturálatlan, vagy deviáns, szórakozási formákkal töltő fiatalok edzettségét, a balesetek elkerülése érdekében.
- Az általunk biztosított változatos sporttevékenységek szabályainak megismertetése

c) Munkafoglalkoztatás

A munkatevékenységek végzése segíti pedagógiai célok elérését. A munkavégzés rendszerességre, fegyelmezett viselkedésre nevel, segíti az együttműködés kialakítását, sikerélményhez juttat.

A javítóintézet előzetes fogvatartottak részlegében a büntársi elkülönítés követelményének betartása miatt előfordul, hogy a befogadási időszakot az ellátott nem a befogadó csoportban tölti.

A büntársi elkülönítés vagy egyéb okok miatt befogadó csoportba nem helyezett fiatalok beilleszkedésének mikéntjét, a nevelési csoportok munkaterve tartalmazza.

Ezért a kötött foglalkozások tematikáját úgy kell összeállítani, hogy biztosított legyen, a befogadó csoportba nem kerülő fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítés.

A munkatervekhez kapcsolódó tematikus tervek tartalmazzák a beilleszkedést segítő foglalkozások témakörét.

Így kerül feldolgozásra:

- a Házi rend értelmezése, elemzése,
- a Jutalmazás és büntetés szabályzata,
- panaszjog,
- kapcsolattartás formái,
- kártérítési eljárásrend.

Befogadó csoportba nem helyezett fiatal esetében az általános csoport feladata:

- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása,
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása,
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása,
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése,
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házi rend megismertetése, értelmezése,
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A Házi rend, a jogok és kötelezettségek ismertetése egyéni foglalkozás keretében is történhet. Mindezek érvényesek, ha javítóintézeti nevelt növendék nem kerül, különösen indokolt okok miatt befogadó csoportba.

IV.2. Speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) **csoport**

Általános célok:

- Olyan pedagógiai módszerek kidolgozása, alkalmazása, melyek az értelmi fogyatékossgal, szenvedélybetegséggel, beilleszkedési és személyiségzavarral küzdő ellátott, viselkedés korrekcióját, fejlesztését, szolgálják, aminek eredményeképpen állapotuk stabilizálódik, fejlődnek, együttműködőbbé válnak.

A speciális csoportok működési elve:

Speciális csoportba helyezés az Elhelyezési /Intézeti Tanács javaslatára történik. A fiatal értelmi fogyatékoságának, beilleszkedési és személyiség zavara, szenvedélybetegsége, azaz értelmi és mentális állapota figyelembevételével.

A beilleszkedést segítő módszerek igazodnak a befogadott fiatalok egyéniségéhez, a csoport aktuális összetételéhez. Az empátián alapuló módszereknek, a differenciált nevelési irányelveken túl, a beilleszkedést, az együttműködési készség, a kompetenciák az intézet valamennyi területére való fejlesztését és fejlődését kell szolgálnia.

A team tagjainak egyfelől alkalmasnak kell lenniük a szabályrendszer betartatására, másrésztől azt magukénak kell érezniük.

A felnőttek nevelési stílusának egyrészt eltérőnek kell lenniük az általános csoportoktól, másrészt a lehető legnagyobb mértékben közelíteniük kell egymáshoz a csoporton belül.

A speciális csoportban kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a közösségi értékek, normák, az együttélés szabályai a csoport minden tagjára egyaránt érvényesek legyenek.

A csoport összetételének folyamatos változása miatt a fő nevelési stílusok (tekintélyelvű, demokratikus, megengedő) arányára kiemelt hangsúlyt kell fektetni.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei a csoport aktuális összetételének, az eltérő magatartási problémák függvényében változhatnak.

Az egyik leggyakoribb bekerülési ok, a helytelen magatartási viszonyulások miatt a csoportban fokozottan érvényesül a konfliktus dialektikája.

Feladat

- Intenzív, célirányos pedagógiai programok, módszerek alkalmazása.
- A helyes magatartási viszonyulások lehetőség szerint legmagasabb szintű interiorizációjának elérése.
- Könnyen nyomon követhető, egyértelmű szabályrendszer kialakítása, működtetése.
- A rendszer működésének lényeges feltétele a nevelők, csoportvezetők közti folyamatos, konstruktív párbeszéd.

-

IV.3. Életkori specifikáció miatt kialakított csoport

Általános pedagógiai célok:

A csoport befogadja azon fiatalokat, akik 12. életévüket betöltötték, de nem múltak el 16 évesek. Az életkori specifikációk teljes körű figyelembe vételével határozhatóak meg a pedagógiai célok, nevelésben alkalmazott módszerek.

2013. 07. 01. életbe lépő Btk.- 2012. évi C: törvény 16 § alapján:

Az emberölés minősített esete, az erős felindulásban elkövetett emberölés, a testi sértés, „kvalifikált” esete (ha életveszélyt vagy halált okoz) a rablás alap- és minősített esete, illetve a kifosztás minősített esetének elkövetésekor a büntethetőségi korhatárt 12 évre leszállítja a törvényhozó feltéve, ha az elkövető rendelkezett a bűncselekmény felismeréséhez szükséges belátással.

Pedagógiai célok:

- Olyan csoport légkör megteremtése, ahol a fiatalok biztonságban érzik magukat;
- Lehetőségek felkínálása, cselekedtető felfedezés sok új tapasztalat, élmények megélése által;
- Állandóan változó és változatos élményszituációk biztosítása;
- Pozitív megerősítés;
- Visszacsatolás;
- Elfogadó, előítéletektől mentes légkör megteremtése;
- Az egyedi igények, szociokulturális tényezők, magatartási és viselkedési zavarok, életkori sajátosságok figyelembevételével következetes hatásmechanizmus fölállítása.

Alkalmazott módszerek

Jellemző a fiatalokra a beszűkült tudat állapot, fixálódott gondolataik, a belső felfokozott nyugtalanság, a bizalmatlanság, az érzelmi, értelmi fejletlenség, s mivel ilyen komolyak és összetettek a problémák, így ezek enyhítése, oldása csak az állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges.

Munka módszerek tekintetében visszaköszön az egyéni bánásmód, az egyéni, a terápiás és csoportos beszélgetések melyek segítik a fiatalok fejlődését. A folyamatos, rendszeres foglalkoztatás, számonkérés, visszajelzés támasz az eligazodásban, ennek a ciklikus

ismétlődése kiszámíthatóságot, és biztonságot nyújt a fiatalok számára. Foglalkoztatás során a kiscsoportos foglalkoztatás, mint legpreferáltabb foglalkoztatási forma.

Azon fiatalok, akik egyénileg nem képesek tanulni, egyedi tanítási módszerekkel kell foglalkozni, az igények maximális figyelembe vételével. A kiscsoportos foglalkoztatás megjelenik még a kreatív tevékenységeken belül is, hiszen manuális képességeik nagyon különbözőek. Közismereti foglalkozások során a szituációs játékok alkalmazása, mint alkalmazott módszer mérhetően hatásos. A fiatalok élvezik, a játék alatt érzett öröm pedig felszabadít, miközben személyiségük fejlődését is szolgálja. A szerepjátékok alkalmazása: az élet egy nehéz helyzetének feldolgozására, akár emlékek felidézésére. A játék, mint felszabadító közösség építő forma, segítség a traumatizált helyzetek, szituációk feldolgozásában. A sok új inger, valamint újdonságként átélt pozitív tapasztalatok hatására, az eddig oly kevés élménnyel rendelkező fiatalok kinyílnak, és örömmel együtt járó élettapasztalatokat szereznek.

IV. 4. Oktatás

Az 1/2015 (I. 14.) EMMI rendelet 29.§-31.§-a értelmében az intézetben folyó oktatás, képzés célja a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlása, megkezdett tanulmányainak folytatása, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzése. A tanulók végzettségétől és tankötelezettségétől függően:

- Az alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalok – ha tanköteles – be kell íratni általános iskolába.
- Ha az alapfokú végzettséggel nem rendelkező fiatalok tankötelezettsége megszűnt, kérelmére biztosítani kell, hogy általános iskolai oktatásban részt vehessen.
- Azt a fiatalok, aki általános iskolai tanulmányait befejezte, szakképzésbe kell bevonni.
- Annak a fiataloknak, aki középiskolai tanulmányokat szeretne kezdeni, vagy folytatni, kérésére biztosítani kell, hogy magántanulóként ilyen irányú tanulmányokat folytasson.
- A fogyatékos fiatalok számára a fogyatékos típusának megfelelő iskolai oktatást kell biztosítani.

- Részképeesség kieséssel (dyslexia, dysgraphia; dyscalculia) küzdő fiatalok speciális fejlesztést kapnak.
- Kapcsolattartás a fiatalok oktatási intézményeivel, a fiatal felkészítése a helyi tantervi követelményekből.
- Javítóintézeti nevelésüket töltők, külső iskolai oktatása esetén tanulmányi munka segítése.

Személyi és tárgyi feltételek

Az oktató-nevelő munkához a javítóintézet biztosítja a személyi- és tárgyi feltételeket: a megfelelő végzettségű pedagógusokat (gyógypedagógus, , tanítók, általános- és középiskolai tanárok), az intézményben megfelelően kialakított tantermeket, helyiségeket berendezésekkel, eszközökkel, valamint taneszközöket a pedagógusok és a tanulók részére.

Az iskola pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai

Alapelvnek tekintjük az esélyegyenlőséget, miszerint minden fiatalnak joga van részt venni az oktatásban iskolai végzettség és tankötelezettségre való tekintet nélkül. Mindezt tehetik olyan légkörben, ahol jól érzik magukat, kialakul az iskolához, a közösséghez való kötődésük. A fiatalok pozitív élményekhez jutnak, egyre több siker éri őket, s ez komoly motiváció az ismeretközvetítés eredményessége szempontjából.

Elsődleges az ismeretek- és alapkészségbeli hiányosságok pótlása, a felzárkóztatás, a társadalmilag meghatározott szükséges tudásminimum elsajátíttatása, a tanulmányi előmenetel segítése, biztosítása a tantervi követelmények teljesítésével, a személyiségkorrekció. Célunk olyan képességek és készségek kialakítása, amelyek lehetővé teszik legalább egy szakma elsajátítását.

Kiemelt feladat a sajátos nevelési igényű, (SNI) valamint a beilleszkedési-, tanulási- és magatartási zavarokkal küzdő (BTM) fiatalok nevelése, oktatása, mely történhet integrált környezetben vagy erre specializálódott kis csoportban. Az integrációban az inkluzív pedagógia szemléletének elvét érvényesítjük, melynek értelmében a speciális nevelést igénylő fiatalokat egyenértékűeknek tekintjük társaikkal.

Különös figyelmet fordítunk a tehetségazonosításra, tehetséggondozásra, tehetségfejlesztésre irányt mutatva fiataljainknak egy-egy lehetséges alternatívára, amely a későbbiek során meghatározó lehet a társadalmi beilleszkedésében, hasznosságában.

Általános módszerek

A tanulókhöz nagyfokú toleranciával közelítünk, a kommunikációnk igazodik a fiatalok sérült személyiségvonásaihoz. Ezzel pozitív mintát szolgáltatunk a normális emberi együttélés viszonyaihoz. Munkánkban a kérés, a meggyőzés, a rásegítés, a pozitív megerősítés, s a megérdemelt dicséret dominál. Elmarasztalással csak a legszükségesebb esetben élünk. Ennek módszere is a meggyőzés, a helyes viselkedési minta közvetítése, a reális önértékelés kialakítása. Munkánkat az egységes követelményállítás, következetes hatásmechanizmus jellemzi.

Az iskolában folyó képzés tartalma

A javítóintézetbe többségében nagyarányú szocio-kulturális hátrányokkal rendelkező, elsősorban roma fiatalok kerülnek. A felmérések azt mutatják, hogy a tanulók tényleges tudása messze elmarad a dokumentált iskolai végzettségtől, nem rendelkeznek a tanuláshoz szükséges készségekkel, negatív véleményük van az iskoláról. Jellemző az érdeklődés hiánya, az érdeklődési kör beszűkülése, nem ismerik a tanulás értékét, értelmét.

Ennek megfelelően az iskolai képzés tartalma – amely az iskolatípusoknak megfelelő kerettantervben foglalt tudásanyag, műveltségi tartalom – igazodik fiataljaink életkorához, személyiségéhez. Olyan egyedi tanulási segédanyagokat, jegyzeteket, feladatlapokat, taneszközöket használunk, amelyek tartalmilag megfelelnek a tantervi követelményeknek, ugyanakkor jobban segítik a tananyag megértését, elsajátítását, a differenciált oktatást, az egyéni felkészülést.

Az iskolában folyó képzés rendje

A javítóintézet belső iskolájában általános iskolai, szakiskolai- és speciális szakiskolai előkészítő, középiskolai osztályozóvizsgára való felkészítő oktatás folyik.

A tanév szeptember 1-től augusztus 31-ig tart, a szorgalmi időszak szeptember 1-től június 15-ig. Az iskolai nevelés, oktatás az előzetes részlegben folyamatos (szünetek nélküli), a javító részlegben a szorgalmi időszaknak megfelelő. Az őszi, téli, tavaszi szünet idejét az intézet igazgatója ütemezi. Június 15 – augusztus 31. között a javítósoknak tanítási szünet van, az előzetes részleg fiataljai az úgynevezett nyári iskola programján vesznek részt.

Az iskola tanulócsoportjainak száma változó. Funkciójuk szerinti megosztása szerint

- felzárkóztatásra, képesség-, készségfejlesztésre, általános iskolai tanulmányok folytatására, osztályozóvizsgára való felkészítésre,
- középiskolai tanulmányok folytatására, osztályozóvizsgára való felkészítésre, szakmai alapozó képzésre,
- speciális ( ) jelleggel kialakított tanulócsoportok.

Az oktatás tanórai- és tanórán kívüli tevékenységekből áll: munkanapokon délelőtt 8:00-12:30 között tanulócsoportokban, 5 tanítási órában, míg délutánonként egy-két órában tanórán kívüli kiegészítő tevékenységekre kerül sor.

Tanórai- és tanórán kívüli tevékenységek

Felzárkóztatás, fejlesztés

Azok a tanulók, akiknek a tudásszintje nem felel meg a dokumentált iskolai végzettségnek, felzárkóztatásban vesznek részt. Ez történhet külön erre a célra létrehozott nívócsoportokban vagy alacsonyabb osztályfokban. A sajátos nevelési igényű tanulók egy része integráltan is oktatható, nagyobb részük azonban csak kis létszámú, eltérő tantervű tanulócsoportban fejleszthető. A felzárkóztató csoportok tanulói fejlődésük ütemében felsőbb csoportba kerülhetnek. A hiányosságok pótlása után a dokumentált végzettségüknek megfelelő osztályban folytathatják tanulmányaikat.

Azoknak a tanulóknak, akik magatartási-, beilleszkedési-, vagy egyéb jellegű zavaruk miatt átmenetileg speciális jellegű csoportban vannak elhelyezve, az oktatás a nevelőotthoni csoportjukban történik. Számukra elsődleges nevelési cél a tanulócsoportba való visszaillesztés, így a speciális problémák kezelése mellett differenciált foglalkoztatás keretében történik ismeretnyújtás egyéni ütemben és tartalommal.

Osztályozóvizsgára való felkészítés, vizsgáztatás

Azoknak a tanulóknak, akiknek a tudásszintje eléri a dokumentált iskolai végzettséget, lehetőséget biztosítunk, hogy felkészüljenek osztályozó vizsgára. Ezekben az osztályokban is feladat az alapkészségek továbbfejlesztése. Az egyéni haladási ütemhez igazodva a tanulóknál lehetővé tesszük a tanulmányi idő lerövidítését, csökkentve ezzel évveszteségüket. A tanulók az iskola igazgatójának engedélyével egy évben két alkalommal tehetnek osztályozóvizsgát az egész éves tantervi követelményekből. Erősen motiválja a fiatalokat, hogy a szorgalmas, kemény munka eredményeként bizonyítványt kaphatnak. A szorgalmi idő rövideje miatt a tananyagot súlyozva, a lényegre koncentrálva dolgozzuk fel.

Az osztályozóvizsgák szervezeti kereteit a Debreceni Magiszter Alapítványi Iskola, valamint az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskola biztosítja. Lehetőséget kapnak azok a tanulók is osztályozóvizsga letételére, akik külső iskolában rendelkeznek tanulói jogviszonnal. Esetükben egyénileg, iskolájuk követelményei alapján történik a vizsgáztatás.

Vizsgaidőpontok: január 1 - 15 között (javítóvizsga: február 1-15 között)

június 1 - 15 között. (javítóvizsga: augusztus 15-31 között)

A tanórán kívüli foglalkozások adnak lehetőséget olyan tevékenységekre, amelyek tanórai keretek között nem, vagy csak részben valósíthatók meg.

Felmérés

A beérkező fiatalok egy teljes körű felmérésen vesznek részt. Ennek során vizsgáljuk a fiatalok alapképességeit, alapkészségeit, tárgyi tudását, esetleges tanulási zavarait, stb. Eredményeit a pedagógusok rögzítik, majd ebből kiindulva meghatározzák a fejlesztési feladatokat, s javaslatot tesznek a tanuló megfelelő tanulócsoportba helyezésére.

Ismeretnyújtó foglalkozások

A szorgalmi időszak rövideje miatt a tanítási órákon csak a továbbhaladáshoz legszükségesebb ismereteket van módunkban tanítani, így a további szükséges műveltségi

területek ismeretanyagának elsajátítását, valamint az egyedi, külső iskolai követelményeknek megfelelő ismeretek átadását tanórán kívüli tevékenységek alkalmával igyekszünk megvalósítani.

Fejlesztő egyéni- és kiscsoportos foglalkozások, tanulószoba

A leghatékonyabb fejlesztő módszer az egyéni- és kiscsoportos fejlesztés. Ezeken a foglalkozásokon lehetőség nyílik egyénre szabott, célirányos feladatok elvégzésre, egyéni munkatempóra, azonnali segítségnyújtásra, a hibák felfedeztetésére, korrekcióra. A nevelőotthoni tanulószoba foglalkozások alkalmával team-munka keretében jól alkalmazható ez a módszer.

Tehetséggondozó, tehetségfejlesztő foglalkozások

Pedagógusaink kiemelt figyelmet fordítanak a tehetségfejlesztésre. Korábbi sikeres pályázati programjaink folytatásaként rendszeresen végzünk tehetségazonosítást, tehetséggondozást a manuális tevékenységek, a logikai gondolkodás, a mozgáskultúra fejlesztése terén.

Nyári iskola

Az előzetes részlegben az oktató-nevelő munka, folyamatos. A szorgalmi időszakon kívüli időtartamokban a foglalkoztatás célja elsősorban a felzárkóztatás, a kimaradt tananyag pótlása, képesség- és készségfejlesztés. Ebben az időszakban van lehetőség olyan ismeretek átadására is, ami nem törzsanyag, de a tanulók érdeklődési körét érinti, illetve olyan klasszikus irodalmi-, történelmi, természetismereti értékekhez juttatni a fiatalokat, amelyekre önszorgalomból nem kerülne sor. Lehetőség nyílik a tanulást lazább, játékosabb, érdekesebb formában megszerettetni a fiatalokkal.

Ellenőrzés, értékelés

A tanulók ellenőrzésekor, értékelésekor alapelveként az ösztönzést és a folyamatosságot tartjuk szem előtt. Az órai tevékenység eredményességét pontozással, osztályozással értékeljük,

amely erős motivációként hat a további munkavégzésre. A legnagyobb tanulmányi megmérettetés maga az osztályozóvizsga. Az értékelésünk azonban nem csak a tanulmányi-, hanem az iskolában folyó minden tevékenységére kiterjed.

Kapcsolattartás, együttműködés

A munkánkhoz szükséges adatokat – a fiatalok személyi adatai, iskolai végzettsége, stb. – a növendékügyi iroda szolgáltatja. Napi kapcsolatot tartunk a nevelőotthon csoportnevelőivel, gyermekfelügyelőivel, a tanműhelyi szakokkal. Rendszeresen tájékoztatjuk egymást a tanulók magatartásáról, tanulmányi fejlődéséről, egyéb problémáiról. Szükség esetén igénybe vesszük intézetünk pszichológusait, az intézeti főorvos, valamint a rendészet segítségét a problémás helyzetek feloldására, megoldására. Az együttműködés erősítése, az egymás munkájának alaposabb megismerése céljából kölcsönösen hospitálásokat végzünk.

IV.5. Képzés és munkafoglalkoztatás

1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet a javítóintézetek rendtartásáról

23. § (1) A fiatalok számára biztosítani kell

- b)* a munkafoglalkoztatáshoz szükséges munkaruhát, védőruhát, illetve védőfelszerelést,
- d)* tanszereket és egyéb iskolai felszerelést.

29. § (1) A javítóintézet a javítóintézetben végzett oktatás, képzés keretében elősegíti a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlását, megkezdett tanulmányainak folytatását, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzését.

32. § (2) A javítóintézet a munkafoglalkoztatás keretében a következő lehetőségeket biztosíthatja a fiatalok számára:

- a)* az intézmény működési körén belüli munkavégzés,
- b)* a más gazdálkodó szervezetnél történő munkavégzés, vagy
- c)* a javítóintézet vállalkozási tevékenységében való részvétel

lehetőségét biztosíthatja a fiatalok számára.

(3) Ha a munkafoglalkozás a szabadban történik, annak időtartama nem számít be a 22. § (3) bekezdés szerinti szabad levegőn tartózkodás időtartamába.

(4) A munkafoglalkoztatás napi időtartama a nyolc órát, heti időtartama

a) tizenhat éven aluli fiatalok esetében a húsz órát (a (2) bekezdés a) pontjában leírtakra érvényes),

b) tizenhat éven felüli fiatalok esetében a negyven órát nem haladhatja meg.

(5) A munkafoglalkoztatás során biztosítani kell a munkavédelmi és munkabiztonsági előírások betartását.

(6) A fiatalok nem végezhet egészségre ártalmas munkát, és nem osztható be éjszakai munkára. A munkafoglalkoztatás során különös figyelemmel kell lenni arra, ha a fiatalok várandós, vagy ha a gyermekével együttes elhelyezésben részesül.

33. § (1) A fiatalok munkafoglalkoztatásért megillető díjazás óránkénti mértéke nem lehet kevesebb a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére órabér alkalmazása esetén megállapított alapbér kötelező legkisebb összegének 30%-ánál.

(2) A munkafoglalkoztatás rendjét, a díjazás mértékét és megállapításának szempontjait a munkafoglalkoztatási szabályzat határozza meg.

34. § (1) A fiatalok és törvényes képviselője közös kérelme, valamint a munkáltatónak a fiatalok alkalmazását vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalok a javítóintézetten kívül végezzék munkát.

(2) A javítóintézetten kívüli munkavégzés engedélyezése esetén az igazgató előírja, hogy a fiatalok mennyi időt tölthet a javítóintézetten kívül, és milyen szabályokat kell betartania. A szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén az igazgató az engedélyt visszavonhatja.

(3) A munkavégzés céljából a javítóintézetten kívül töltött idő alatt a fiatalok az azonosító kártyájával és az eltávozási engedéllyel igazolja javítóintézetten kívüli tartózkodásának jogszerűségét.

A munkafoglalkoztatás szinterei:

Az intézmény működési körén belül az **előzetes részleg** munkafoglalkoztatásának **szinterei:**

48

- varroda – virágkötészet tanműhely;
- kerámia tanműhely;
- kreatív I. tanműhely;
- kreatív II. tanműhely;

Az intézmény működési körén belül a **javító részleg** munkafoglalkoztatásának **színterei**:

- asztalos műhely;
- kertészet;
- kreatív III. tanműhely;
- konyha;
- mosoda.

A munkafoglalkoztatás tervezése

A fiatalok személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának feltárása után a szakértői csoport felméréseinek és javaslatának ismertetését követően a nevelési értekezleteken (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) a szakoktató felméréseinek figyelembe vételével tesz javaslatot a javítóintézet igazgatójának, a fiatalok számára legmegfelelőbb tanműhely kijelölésére.

A tanműhelyekben **három különböző** típusú **képzési terv** alapján folyik az oktatás:

- I. A **kezdő** típusú tanmenet tartalmaz egy mindenre kiterjedő munkavédelmi, illetve alapvető szakmai elméleti és gyakorlati ismereteket.
- II. A **középhaladó** tanmenet egy részletes szakmai elméleti és gyakorlati, valamint szakrajz ismeretanyagot tartalmaz. Itt már lehetősége van a fiataloknak jártassági vizsga letételére.
- III. A **haladó** szintű tanmenet egy teljes körű szakmai elméleti és gyakorlati és szakrajz ismeretek elsajátítását jelenti, mely kibővül tanfolyami vizsga letételének lehetőségével.

Előzetes letartóztatásban lévő fiatalok az intézet működési területén belül, önkiszolgáló tevékenység kertében **környezetgondozást** végeznek.

2013. évi CCXL. Törvény.

Az előzetesen letartóztatott jogai és kötelezettségei:

394 § (1) Az előzetesen letartóztatott jogosult

c) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetősége szerint – munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre,

d) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetőségei szerint – általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban vagy szakképzésben való részvételre.

397 § Az előzetesen letartóztatott köteles

c) az önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani,

d) ha a c, pont szerinti munkát végez, jogszabályban meghatározottak szerint forma, illetve munkaruhát viselni,

e) munkájáról, illetve a letéti pénzből a tartására fordított költségekhez hozzájárulni,

f) az intézet ellátásában, tisztán tartásában díjazás nélkül részt venni.

417 § Az előzetesen letartóztatott fiatalok javítóintézetben kívüli oktatásban, képzésben, munkafoglalkoztatásban nem vehet részt.

A **javítóintézeti nevelésüket** töltő fiatalok az intézet működési **területén belül**, valamint az **intézet külső** részén önkiszolgáló tevékenység kertében **környezetgondozást** végeznek.

Mindkét részlegben lehetőség van az intézet által bér munkában végzett tevékenység folytatására.

A szakmai képzést, annak formai és tartalmi követelményeit döntően befolyásolja, hogy mennyi időt tölt az adott fiatalkorú az intézetben. A javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg vonatkozásában ez az időtartam napra pontosan ismert, ennek ismeretében vonható be a fiatalkorú a képzési forma valamelyikébe.

Az előzetes letartóztatást végrehajtó részlegben e tekintetben a helyzet sokkal bizonytalanabb, mivel nem látható előre, hogy a fiatalkorú mennyi ideig marad előzetes letartóztatásban. Ezért az előzetes részleg tanműhelyeiben egy tapasztalati, átlagos időtartamot veszünk figyelembe a képzési tervek összeállításánál (5 hónap).

Intézetünk biztosítja a fiatalkorúak részére a szakmai képzéshez való jogot. Ezen belül biztosítja azt a jogot is, hogy ha a fiatalkorú egy tanműhelyben már megszerezte a tőle elvárható legmagasabb szakmai képzettséget (tanfolyami vagy jártassági vizsga), átkérhesse magát másik műhelybe, s ott – képességei szerint – végzettséget szerezhessen. e jog biztosításával a szakoktatás célja az, hogy az Intézetünkből kikerülő fiatalkorú minél sokoldalúbb készségekre tegyen szert, ezáltal elősegítjük a társadalomba történő minél zökkenő mentesebb visszailleszkedésüket.

IV.6. Szakértői, Módszertani, Mentálhigiénés és Egészségügyi csoport

A szakértői, módszertani, mentálhigiénés és egészségügyi munkának szervesen kell beágyazódnia az intézet tevékenységének egészébe.

Az intézet feladatainak jellegéből adódóan a csoport, különböző képesítésű szakemberekből áll:

- klinikai és mentálhigiéniai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus;
- tanácsadó szakpszichológus;
- pszichológus;
- orvos;
- gyógypedagógus.

A szakértői és mentálhigiénés csoport feladat - és témaorientáltan intézeten belüli és külső szakemberekből munkacsoportokat is szervezhet – pályázatok írására, kísérleti programok

kipróbálására, felmérések, kutatások, elemzések elvégzésére, szakmai és tudományos előadások, konferenciák szervezésére stb.

A szakértői, módszertani és mentálhigiénés munka célja, kapcsolódási pontjai

1. Szakvéleményekkel, szakmai és módszertani elemzésekkel, új korszerű módszerek kipróbálásával, bevezetésével, javaslatok kidolgozásával megalapozni, biztosítani az intézményben folyó szakmai munka minőségét, meghatározni a továbbfejlesztés irányait, szakmailag előkészíteni a fiatalok ügyében hozott döntéseket, biztosítani azok szakszerűségét, megalapozni a fiatalok nevelésének szükségleteikhez igazodó tervezését.
2. A fiatalok nevelése, személyiségfejlődésük korrekciója, személyiségzavaraik enyhítése, kezelése, lelki egészségfejlesztés, gondozás.
3. A dolgozók továbbképzésében való részvétellel segítse elő a problémamegoldó, konfliktuskezelő készség fejlesztését és a kifáradás megelőzését, a tudatos és célzatos foglalkozásvezetés repertoárjának bővítését.
4. Szupervízióval és esetelemzésekkel járuljon hozzá a munka szakszerűbbé tételéhez.

A szakértői és mentálhigiénés munka feladatai

1. Pszichológiai vizsgálatok – véleményezések
2. Mentálhigiénés terápia
3. Tréningek szervezése
4. Egyéni foglalkozások, beszélgetések
5. Csoportfoglalkozások
6. Gyógypedagógiai vizsgálatok, fejlesztési javaslatok
7. Egészségügyi, orvosi tevékenység
8. Elemzés, módszertani munka, javaslatok kidolgozása
9. Családterápiás foglalkozások vezetése

IV.7. Egészségügyi csoport feladata

1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet a javítóintézetek rendtartásáról:

24. § A javítóintézet orvosának javaslata alapján a javítóintézet biztosítja, hogy a fiatalok hozzájusson a megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz, valamint a számára előírt gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz.

Személyi feltételek

A részleg személyi feltételei: 1 fő megbízásos jogviszonyban lévő gyermekorvos, 1 fő általános orvos, 1 fő pszichiáter, 1 fő diplomás ápoló, 1 fő ápoló-gyermekfelügyelő, 1 fő fogorvos vállalkozási szerződéssel, fogászati asszisztens-gyermekfelügyelő, valamint szükség esetén egy fő ápoló-gyermekfelügyelő segíti a részlegben folyó szakmai munkát. Éjszakai gyermekfelügyelő kollégák – belső továbbképzéssel, gyermekorvos útmutatása alapján – sajátították el a gyógyszeresztás-és betegápolási teendők ellátását. Életveszélyes sürgős esetekben a mentők, egyéb esetekben pedig a városi ügyelet szakemberei segítik az ellátás zavartalan biztosítását.

Tárgyi feltételei

Az egészségügyi részlegben: 2 orvosi szoba, 3 betegszoba, 1 társalgó, 1 vizesblokk, 1 öltöző-kiszolgáló helyiség, 1 konyha, 1 gyógyszerkamra, 1 raktár van, a helyiségek fel vannak szerelve az egészségügyi ellátáshoz szükséges eszközökkel és felszerelésekkel. Az intézet biztosítja továbbá a szükséges gyógyszereket és egyéb eszközöket.

Célja:

- Diagnosztizálás, diagnózisra épülő gyógyítás, betegségkezelés.
- A befogadott fiatalok általános orvosi és szűrővizsgálatai során feltárt rendellenességek, betegségek, pszichoszomatikus tünetek, a fiatal aktuális fizikai állapota alapján lehessen megtervezni a rövid – és hosszú távú egészségügyi ellátást, és az orvos által megfogalmazott javaslatot figyelembe véve az egészségügyi gondozásra vonatkozó egyéni terveket elkészíteni.
- Az orvosi tapasztalatok és javaslatok alapján készüljenek az egészséges életmódra vonatkozó felvilágosító tájékoztató, egészségmegőrző programok, s ezek

53

kerüljenek be a fiatalok nevelési – gondozási, továbbá az intézet egészségének mentálhigiénés programrendszerébe.

- Derítse fel azokat a problémákat, amelyek további szakorvosi vizsgálatokat, kezeléseket igényelnek.
- Szűrje ki a fertőző betegeket.

Az egészségügyi ellátás tartalma, feladatok

Elsődleges egészségügyi szemle a fiatalkorúak felvételénél, s egyéb felvétellel összefüggő teendők:

- Általános orvosi vizsgálat.
- Akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése.
- Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése.
- Fogászati szűrés, és kezelés.
- Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel.
- Beteg gondozás, betegápolás, gyógyszerelés.
- Egészségmegőrző, betegségmegelőző prevenciós programok szervezése és lebonyolítása, illetve az ezeken való közreműködés.
- Gyógyszerek kezelése.
- Orvosi és egyéb dokumentáció.
- Jelentések, elemzések.
- Gyermekfelügyelői feladatok ellátása.

IV.8. Utógondozó otthon

az 1/2015 (I. 14) EMMI rendelet

52. § (1) Az utógondozó részlegén való elhelyezés lehetőségéről és az elhelyezés megszüntetéséről – a Bv. tv. 384. § (1) és (3) bekezdése szerint a fiatalkorút tájékoztatni kell.

(2) A fiatalkorú kérelme esetén a javítóintézeti tanács az utógondozónak a 46. § (1) bekezdése szerint kialakított

véleménye, szükség esetén a nevelői vélemény és a pszichológiai vélemény alapján javaslatot terjeszt elő

az igazgatónak a fiatalok utógondozói részlegén való elhelyezéséről.

(3) Az utógondozó segítséget nyújt a fiatalok számára a lakhatási és megélhetési feltételek megteremtéséhez és

a fiatalok önálló életének megkezdéséhez.

(4) Az utógondozó részleg házirendjét mindenki által látható helyen ki kell függeszteni.

Az utógondozói otthon rendeltetése szerint **egyéni kötéssel megállapodás** alapján teljes körű, vagy részleges ellátást biztosít azoknak a fiataloknak, akik:

- huszonegyedik életévüket betöltik, és az igazgató a javítóintézetből elbocsátja őket, vagy/és
- javítóintézeti nevelésének bíróság által meghatározott tartama letelt.

Továbbá

- a családjukba nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni, vagy/és
- a megkezdett tanulmányaikat a javítóintézeti oktatás, képzés keretein belül szeretnék befejezni

Az utógondozó otthon szervezetileg a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleghez kapcsolódik, lakásotthoni formában működik.

Az utógondozói elhelyezés **engedélyezésének eljárását szabályzat** tartalmazza.

Az elhelyezés időtartama: tanulmányok befejezéséig, illetve indokolt esetben az azt követő 6 hónap.

A javítóintézet az utógondozói elhelyezettek számára **teljes körű ellátást nyújt**: biztosítja a jogszabályban meghatározott étkezést, ruházatot, tisztító- és tisztálkodó szereket és zsebpénzt.

A tandíj, tanszer, taneszközök, bérlet is a teljes ellátás körébe tartozó juttatások.

Az utógondozói elhelyezettek joga van az egészségügyi ellátásra, az ápolásra. Az utógondozói elhelyezettek – az intézeten belüli ütemezés és szabályozás szerint – használhatják az intézmény közös helyiségeit (edzőterem, könyvtár, tornaterem, stb.) és részt vehetnek az intézeti szintű programokban. A javítóintézet – költségvetés lehetőségeihez mérten – hozzájárul az utógondozottak csoportos szervezésű kulturális programjaihoz, kiránduláshoz, táborozáshoz.

Személyi feltételek:

A nevelési team közvetlen felettese az igazgatóhelyettes.

Az utógondozói elhelyezést az igazgatóhelyettes szervezi, irányítja és ellenőrzi.

Tárgyi feltételek

Az utógondozó otthon önálló épületben kialakított lakásotthon.

Helyiségei:

- hálószoza (4 darab 2 személyes háló);
- nappali szoba;
- tanuló szoba;
- teakonyha;
- Fürdőszoba, WC;
- egyéb: előszoba, tároló helyiség.

Az utógondozó részleg nevelőjének feladata különösen:

- Segíti az utógondozottat képességeinek, tehetségének megfelelő szakképző vagy középiskola kiválasztásában, a felvétellel kapcsolatos teendők intézésében, szükség szerint közreműködik a munkahely keresésében.
- Segíti az otthoni tanulást.
- Segíti, nyomon követi és ellenőrzi a tanulással kapcsolatos kötelezettségek teljesítését rendszeres kapcsolatot tart az oktatási intézményekkel.
- Segíti és ellenőrzi a Házirend szabályainak megtartását.
- Szervezi és intézi a fiatalok napirendjével, ellátásával kapcsolatos teendőket.
- Igény szerint egyéni beszélgetéseket folytat, életvezetési tanácsadást biztosít, segítséget nyújt a fiatalok konfliktushelyzeteinek megoldásában.
- Gondoskodik az előírt dokumentációs, adminisztratív feladatok elvégzéséről.

A javítóintézet utógondozójának feladatai

- Közreműködik a családi kapcsolatok rendezésében.
- Előkészíti a fiatalok távozását a javítóintézetből.
- Nyomon követi, segíti a távozott fiatalok társadalmi beilleszkedését.
- Utánkövetést végez.

V. Együttműködés lehetőségei fenntartó, társintézetek, hivatalos szervek, rendőrség, civil szervezetek, egyházak, képző intézmények tekintetében

Szoros együttműködés van a szakmai feladat ellátás során a fenntartóval, telephely intézménnyel és a társintézményekkel egyaránt. **Rendszeresek a szakmai konzultációk, közös rendezvények** a növendékek és a munkatársak vonatkozásában is.

Javítóintézetünk hivatalos szervekkel való kapcsolattartására a partnerség, egymás munkájának segítése a jellemző. Résztvevői vagyunk az ügyészségek, bíróságok, rendőrkapitányságok által szervezett rendezvényeknek, illetve szakmai fórumoknak.

A Debreceni Törvényszékkel 2016 novemberében aláírt együttműködési megállapodásban foglaltaknak megfelelően évente két alkalommal tart a másodfokú bíróság kihelyezett tárgyalást intézetünkben. A Debreceni Törvényszéken 2017. január 4. napjától működő Gyermekbarát Igazságszolgáltatás Munkacsoport novemberi ülésén áttekintette a megállapodás eredményeit, tapasztalatait.

Szoros szakmai együttműködést tartunk a **Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatával**. Kiemelendő, hogy a rendőrség hatékonyan közreműködik a szökésben lévő fiatalok azonnali felkutatásában, ezzel is segítve az újabb szökések visszaszorítását.

Együttműködési megállapodás alapján a Magyar Honvédség 5. Bocskai István Lövészdandárjával folyamatos érdeklődés fenntartása érdekében pályaorientációs foglalkozásokat tartunk.

Együttműködési megállapodás alapján a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézettel:

- Folyamatos jóvátételi munkavégzés a kórház területén: technikai feladatok, kertészeti munkálatok, szakmunkát, szaktudást nem igénylő feladatok.
- Társadalmi eseményeken való csoportos részvétel: műsorokkal, facsemeték ültetésével.
- Növendékek önkéntes munkavégzése.

Több civil szervezettel dolgozunk együtt, így a **BIT Egyesülettel**, az **Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesülettel**, a **PITE Egyesülettel**, a **Forrás**, a **Szertelen Egyesülettel**, akik a **képzésekben, és a prevenciós foglalkozások megvalósításában**

működnek közre, segítik a reintegrációs folyamatot. Rendszeres támogatóink a Tündérvárosi Egyesület, a BAGE (Bihari Állami Gondozottak Egyesülete), Debrecen Város Karitatív Testülete. Ez utóbbi szervezettel fiataljaink karitatív tevékenységet végeznek.

Mivel a javítóintézetben magas számban vannak gyermekvédelmi szakellátásból, gyermekotthonból, lakásotthonból érkező növendékek, így a **gyermekvédelmi gyámokkal és a gondozási hellyel is kapcsolatot tartunk**. Tapasztalatunk szerint vannak együttműködő intézmények, gyámok, akik rendszeresen tartják a kapcsolatot a nevelésbe vettekkel, mások kapcsolattartását viszont erősíteni kell.

Kiemelt figyelmet fordítunk a történelmi egyházakkal, képviselőik segítik a javítóintézetben élő növendékek hitéleti, lelki gondozását.

Társadalmi szerepvállalások a Debreceni Javítóintézetben

Szoros szakmai kapcsolatokat ápolunk az intézmény vonzás körzetéhez tartozó **felsőfokú szociális pedagógiai és egyéb főiskolákkal, egyetemekkel**. Több hallgató tölti az ügynevezett nagy gyakorlatát intézményünkben, melyet záró vizsgával fejeznek be. Több hallgató tölti kisebb óraszámú szakmai gyakorlatot és kérnek kutatási lehetőséget a szakdolgozatuk elkészítéséhez. Mind a debreceni egyetemről, mind a hajdúböszörményi főiskolai karról több csoport látogat el egy-egy alkalommal intézményünkbe.

Társadalmi szerepvállalásként biztosítottunk látogatási lehetőséget intézményünkben középiskolásoknak rendhagyó osztályfőnöki óra keretében, gyermekvédelmi intézményeknek bűnmegelőzési célzattal. Különböző középfokú, OKJ-s képzettséget adó tanulók számára biztosítottunk intézménylátogatási lehetőséget, valamint a gyermekvédelmi alap- és szakellátásban dolgozó kollégák számára **továbbképzési lehetőségeket**.

Szoros együttműködés alakult ki a Kenézy Gyula kórházzal, ahol rendszeresen végeznek parkgondozási feladatot javítóintézeti nevelt fiataljaink, és részesei a „Kenézy-café” rendezvényeinek. Rendszeresen gondozzák fiataljaink az 1848-as emlékhelyet.

VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés

Kiemelt feladatként szükséges foglalkozni a fiatalok jogainak védelmével. Alapvetően kell rögzíteni, hogy a javítóintézet minden munkatársa elutasítja a diszkrimináció minden formáját.

Ezért a javítóintézet Etikai kódexben rögzítette az alapvető etikai normákat, melyet minden javítóintézetben dolgozó munkatárnak be kell tartani, munkatárs-munkatárs, munkatárs-növendék, munkatárs-külső kapcsolatok vonatkozásában. Az etikai vétséget Etikai Bizottság vizsgálja.

A javítóintézet antidiszkriminációs képzései a résztvevők részére információt nyújt a diszkrimináció és az esélyegyenlőség témaköréhez kapcsolódó fogalmakról, jelenségekről, azok hatásmechanizmusáról, veszélyeiről. Kiemelten kell foglalkozni a kisebbségi létből adódó szociális, szociálpszichológiai problémákkal. A munkatársakat, mint segítő szakembereket meg kell ismertetni a társadalmi integráció feladatrendszerével, az integráció hatásaival, olyan fogalmakkal, mint a diszkrimináció, az egyenlő bánásmód, másság, kisebbség, esélyegyenlőség.

A javítóintézet Házi rendje, melyet minden befogadott fiatalnak meg kell ismernie, részletesen tartalmazza az intézet belső életének rendjét, a növendékek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat, a szabályok megszegésével járó következményeket. A Házi rend betartása minden növendék számára kötelező.

Panasz- és véleménynyilvánítási jog illet meg minden javítóintézetbe befogadott ellátottat, így joga van panasszal, kéréssel fordulni szóban vagy írásban az igazgatóhoz, vagy egyéb jogvédő személyhez, szervezethez. Erről minden befogadott növendék tájékoztatást kap, valamint a befogadási időszakban a házi rend értelmezésekor hangsúlyozottan ki kell térni a panaszjog alkalmazásának gyakorlására, a panaszláda funkciójára és alkalmazhatóságára.

Záradék:

A nevelőtestület a javítóintézet Szakmai programját megismerte, tartalmát megvitatta, a dokumentumot elfogadta.

Debrecen, 2018. április 30.

**Emberi Erőforrások Minisztériuma
Debreceni Javítóintézete Nagykanizsai
Telephelye**

**Szakmai Program
2018.**

Módosítás kelte: Nagykanizsa, 2018.április 30.

Tartalomjegyzék

I. Általános rész	65. oldal
I.1 Javítóintézet helye a gyermekvédelemi intézmények rendszerében	65. oldal
I.2 Szakmai program célja	65. oldal
I.3 Javítóintézeti nevelés célja, alapelvei	66. oldal
I.4 Javítóintézeti nevelés feladata	68. oldal
I.5 Javítóintézeti nevelés módszerei	69. oldal
II. Javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei	69. oldal
II.1 Pedagógiai munka személyi feltételei	69. oldal
II.2 Pedagógiai munka tárgyi feltételei	71. oldal
III. A szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan	72. oldal
III.1 Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig	73. oldal
III.2 Nevelési folyamat szervezeti keretei	75. oldal
III.2.1 Nevelési folyamat fórumai	75. oldal
III.2.1.1 Szakértői csoport	75. oldal
III.2.1.2 Nevelési értekezlet	76. oldal
III.2.1.2.1 Elhelyezési Tanács	76. oldal
III.2.1.2.2 Javítóintézeti Tanács	79. oldal
III.2.1.3 TEAM megbeszélés	80. oldal
III.2.1.4 Napi eligazítás	81. oldal
III.2.1.5 Esetmegbeszélés	82. oldal
III.2.2 Az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést	

végrehajtó részlegek módszertana	82. oldal
III.2.2.1 Általános csoportok	83. oldal
III.2.3 Napirend és a foglalkozások rendje	86. oldal
III.2.3.1 Napirend	86. oldal
III.2.3.2 Foglalkozások rendje	86. oldal
III.2.3.3 Hetirend	93. oldal
IV. Az előzetes letartóztatás és a javítóintézeti nevelés szinterei	94. oldal
IV.1 Befogadó csoport	94. oldal
IV.2 Speciális csoport	98. oldal
IV.3 Életkori specifikáció miatt kialakított csoport	99. oldal
IV.4 Oktatás	101. oldal
IV.5 Képzés, munkafoglalkoztatás	107. oldal
IV.6 Szakértői és Mentálhigiénés csoport	111. oldal
IV.7 Egészségügyi részleg	112. oldal
IV.8 Utógondozó otthon	114. oldal
V. Együttműködés lehetőségei	116. oldal
VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés	118. oldal

A JAVÍTÓINTÉZET MISSZIÓJA

A javítóintézet a gyermekvédelmi ellátás rendszeréhez kapcsolódva a befogadott fiatalok bűnelkövetők emberi méltóságának tiszteletben tartásával és életkori szükségleteinek figyelembevételével olyan kompenzáló és korrigáló nevelést folytat, amellyel egyidejűleg törekszik a megelőző életút hiányainak pótlására és a bűnelkövetés hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására a bűnisméltés megelőzése és a sikeres társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében.

(Standardizáló munkacsoport 2015.)

Javítóintézet megnevezése, székhelye, telephelye

A költségvetési szerv megnevezése: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Debreceni Javítóintézete

Angol nyelvű neve:

Ministry of Human Resources, Debrecen Reformatory

Rövidített neve:

EMMI Debreceni Javítóintézet

A költségvetési szerv székhelye:

4032 Debrecen, Böszörményi út 173.

A költségvetési szerv telephely megnevezése:

Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete Nagykanizsai Telephelye

Telephely címe:

8800 Nagykanizsa, Kemping utca 6.

I. Általános rész

I.1. A javítóintézet helye a gyermekvédelmi intézmények rendszerében

A javítóintézet a gyermekvédelmi intézményrendszer része, annak határterületén helyezkedik el. Működését, összetett feladatrendszerét meghatározza, hogy feladatellátása során a büntetőeljárás és büntető intézkedések szabályainak betartatása mellett legfontosabb célkitűzése a reszocializációs nevelés, s ezt a célt szolgálják a nevelésben alkalmazott pedagógiai és pszichológiai eszközök és módszerek.

A Nagykanizsai Javítóintézetének funkciói:

- az ügyészség által előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiatalkorúakat fogadja be 12-21 éves korig
- utógondozói ellátást biztosít.

I.2. Szakmai program célja:

A Szakmai Program szervesen illeszkedik az intézet alapdokumentumainak rendszerébe. Elkészíteni, értelmezni és használni csak valamennyi dokumentum ismeretében és összefüggéseiben lehet.

A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) rögzíti az intézet szervezeti felépítését, irányítási- ellenőrzési rendszerét, a feladat és felelősségviselési rendszert, az intézmény szervezeti egységeinek működési rendjét, a külső és belső kapcsolatrendszerek koordinációját és mechanizmusát.

A Szakmai Program tartalmazza, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzített szervezeti kereteken belül a fő célokat **hogyan** kívánjuk elérni. Ezen felül célja, hogy megmutassa a feladatok rendszerbe építését, kölcsönhatását, azaz hatásmechanizmusát, a szakmai közösségek és az egyes dolgozók számára is.

A Szakmai Program a szakmai tervek és távlatok, a lehetséges és tervezett alternatívák dokumentuma is, tartalmazza azokat a távlati célokat, amelyek a szakmai továbbfejlesztés irányait jelölik ki, azaz alkalmasnak kell lennie a változásra, változtatásra.

Mindezek alapján a szakmai programunk a javítóintézet egésze céljának, feladatának, alapelveinek meghatározásából indul ki, majd az egyes szakterületek és szervezeti egységek céljait, alapelveit, módszereit és fejlesztési folyamatát külön – külön is megjelöli, érzékeltetve a kapcsolódási pontokat és az egymásra építettséget.

A Szakmai Program készítésénél arra törekedtünk, hogy hosszabb távra érvényes legyen, adjon szakmai alapot az éves munkatervek elkészítéséhez. Az éves munkatervek, s az ugyancsak a Szakmai Program szerint készült éves beszámolók alapján mérhető, elemezhető, tervezhető és ütemezhető a Szakmai Programban foglaltak végrehajtása, s a szakmai fejlesztés.

I.3. A javítóintézeti nevelés célja, alapelvei

A javítóintézetben nevelkedő fiatalok társadalmi beilleszkedésének, visszailleszkedésének elősegítésében alapvető kérdés, hogy milyen feladatokat képes vállalni, illetve kell vállalnia az intézménynek, és mi az, amit a folytonosság alapelve szerint másnak kell, vagy kellene elvégeznie. A fiatalok sikeres beilleszkedése csak akkor tűnik reálisnak, ha kezelik, enyhítik, kompenzálják azokat a diszfunkciókat, amelyek a bűnelkövetéshez vezettek, azaz esélyt teremtünk a társadalmi beilleszkedéshez.

A javítóintézeti nevelés a családi nevelést, mikro- és makro környezeti szocializációs deficitet teljes mértékben nem pótolja, azok negatív hatásán igyekszik enyhíteni, kompenzálni, pozitív hatásain pedig tovább erősíteni. Ugyanakkor a reszocializáció, mint hosszú távú cél elérése érdekében, a fiatal törvényes képviselőjével, családjával, gondozási helyével, szabadulását követő várható tartózkodási környezetével – a lehetőségekhez mérten – a legnagyobb mértékben együtt kell működni és nevezettek a fiatal fejlesztésébe bevonni. További fontos cél, hogy a fiatal utógondozásának, illetve utánkövetésének lehetőségét minden elbocsátás esetében megvizsgáljuk, és annak nevelési - reszocializációs lehetőségeit – az adott eset paramétereit figyelembe véve – kiaknázzuk.

Az intézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarainak enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottságának szakmai képzettségének fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

További kiemelt célunk, hogy a fiatalok reszociálizációs esélyeit növeljük, azzal, hogy járuljunk hozzá a fiatalok személyiségének korrekációjához, komplex fejlesztéséhez, pszichés állapotának javításához, alkalmazkodási zavarainak enyhítéséhez, azaz:

- sokirányú célorientált programokkal, pozitív minták és tapasztalatok nyújtásával segítsük az alapvető erkölcsi normák elfogadását,
- a családi konzultációk alkalmával, azok segítségével erősítsük az együttnevelés hatékonyságát,
- az életvezetéshez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretekkel, a kívánatos szokások kialakításával segítsük elő egy pozitív irányú életvezetés iránti igény kialakulását,
- a személyiségfejlődés elakadásainak, zavarainak kezelésével segítsük elő a nevelés ideje alatt a közösségbe való beilleszkedést, a társadalmi beilleszkedéshez szükséges alapvető készségek kialakítását, fejlesztését,
- az oktatás-, képzés-, foglalkoztatás területén törekedjünk a fiatalok megelőző életútja során bekövetkezett hiányok és lemaradások pótlására, s olyan új ismeretek, képességek, készségek, szokások kialakítására, amely növelheti esélyeit a társadalmi beilleszkedésre,
- olyan képzési lehetőségek kiaknázását igyekezzünk lehetővé tenni, melyek elősegítik a fiatal munkaerő piaci elhelyezkedésének esélyeit, különös tekintettel arra, hogy a javítóintézeti neveltek életkora 21 évre tolódott,
- a hagyományok és nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önazonosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerüljön,
- megtaláljuk és – lehetőségeinkhez mérten – tovább fejlesszük a fiatalok közül azokat, akik bármely területen kiemelkedő tehetségről tesznek tanúbizonyságot
- kiemelt feladatnak tekintjük a 12-14 év közöttiek nevelését;

Fenti célokat az intézetbe kerülő fiatalok életkorához, mentális és pszichés, valamint egészségi állapotához igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával – a gyermeki és személyiségjogok biztosítása, a humanizált igazságszolgáltatás, a bűnisméltés megelőzése érdekében kifejtett tevékenység, a droghasználat, mint gyakori elkövetési- és egyéb okok kezelése mentén – kívánjuk megvalósítani.

I.4. A javítóintézeti nevelés feladata

Fenti nevelési célkitűzések elérése érdekében fontos feladatunk, hogy:

- A javítóintézet teljes ellátást biztosítson a fiatalkorú számára, lássa el gondozását, nevelését, felügyeletét, továbbá oktatását, képzését, munkafoglalkoztatását, valamint az ügyeivel kapcsolatos adminisztratív feladatokat.
- Az intézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell a fiatalkorúak számára biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalkorú megelőző életútja, szociokulturális hiányainak pótlására és a fiatalkorú bűnelkövetésének hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.
- A javítóintézetnek – az alapvető jog értelmében - meg kell teremteni a személyre szabott terápiát, a korrekciót, a beilleszkedési- és személyiségzavar, a szenvedélybetegség kezeléséhez, a gyógypedagógiai ellátáshoz való hozzájutást.
- A fiatalkorúak társadalomba való sikeres beilleszkedése érdekében az intézetnek elő kell készíteni a fiatal elbocsátását és – a konkrét eset paramétereit figyelembe véve – figyelemmel kell kísérni további életútját.
- Hatékony együttműködésre kell törekedni a gyermekvédelmi rendszerrel, a célok elérése érdekében igénybe kell venni a gyermekvédelmi gyám, a pártfogó, a szociális – karitatív - öntevékeny szervezetek segítségét.
- Az őrzésbiztonság érdekében – szükség esetén – ki kell alakítani a büntetés-végrehajtási intézményekkel való együttműködés lehetőségeit

A **1/2015. (I. 14.) EMMI** rendeletben megfogalmazott feladatok jelentős részben azonosak, kisebb részben eltérnek az előzetes letartóztatás, illetve a javítóintézeti nevelés esetében. A nevelés célját, módszereit tekintve ugyanakkor ez az eltérés alapvetően csak a nevelés–fejlesztés tervezhetősége, tervezése, időtartama és a folyamatszervezés tekintetében mutatkozik meg.

I.5. A javítóintézeti nevelés módszerei

A javítóintézeti nevelés módszerei:

- a./ Céladekvát, speciális módszerek valamennyi területen, a nevelés, oktatás, képzés, foglalkoztatás, illetve a családi nevelés területén egyaránt.
- b./ Korrigáló, pótló, fejlesztő célzatúak.
- c./ Egyéni szükségletekhez igazodók.
- d./ Sokirányúak, amelyen belül különös hangsúlyt kapnak:
  - a szocioterápiás, pszichoterápiás programok és módszerek;
  - a pedagógiai és nevelési célú programok és módszerek;
  - a közvetítói eljárásra épülő, resztoratív jellegű technikák és módszerek;
  - a csoportok és az egyén pozitív befolyásolásának módszerei;
  - a fejlesztés-értékelés speciális módszerei.

II. A javítóintézetben folyó pedagógiai munka személyi és tárgyi feltételei

II.1. Pedagógiai munka személyi feltételei

A Javítóintézetben a nevelő- gondozó munkát végző és azt közvetlenül segítő dolgozók létszámát és az egyes munkakörökhöz kapcsolódó képesítési előírásokat az emberi erőforrások minisztere 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelete a javítóintézetek rendtartásáról 1. és 2. számú melléklete tartalmazza. E jogszabály alapján a Javítóintézetben az alkalmazottak létszámát a fenntartó határozza meg, illetve engedélyezi. Az intézetben lévő egyes munkaköröket, ezek számát az SZMSZ tartalmazza.

A Javítóintézetben a szak,- illetve egyéb alkalmazottak száma megfelel a jogszabályi követelményeknek, lehetővé teszi az állami feladatok megfelelő színvonalú ellátását.

A dolgozók vagy rendelkeznek az előírt képesítéssel, vagy az éves képzési terv ütemezése alapján tanulmányokat folytatnak. Ütemezetten és folyamatosan zajlik a pedagógiai munkát végzők, vagy azt közvetlenül segítők továbbképzése. Nevelői munkakörben dolgozó munkatársakra a pedagógusi előmeneteli rendszer vonatkozik, melyet az erre vonatkozó jogszabály ír elő.

A szakmai felkészültség biztosítása érdekében lehetőség van szakmai konzultációkon, szupervízió, tréningen részt venni, melynek részleteit belső szabályzat tartalmazza. A továbbképzések, szakmai felkészültség növelése érdekében a szakmai munkát segítő pályázatokban veszünk részt. A munkatársak elfáradásának, kiegészének megelőzésére kiemelt figyelmet kell fordítani, ezért szakmai személyiségük fejlesztése érdekében önkéntes alapon és kötelező jellegű szupervíziót, esetmegbeszélést tartunk. Szakmai napokon van lehetőség, hogy a munkatársak megismerjék egymás szakmai elképzeléseit. A módszertani csoport pedig folyamatosan segíti a szakmai feladatok megújítását, megújulását. A szakmai napok alkalmasak a törvényi változások megismertetésére, szakmai folyamatok elemzésére.

A fiatalokkal **közvetlen pedagógiai kapcsolatban** álló szakemberek.

Nevelők: Tervezi és szervezi a nevelési folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelési tevékenységét. Nevelőtársával és a gyermekfelügyelővel együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti a szabadidős, ezen belül első sorban a kulturális, kreatív, sport és egyéb, a fiatalok személyiségi fejlődését elősegítő programokat. Felelős a Házirend betartásáért és betartatásáért.

Gyermekfelügyelők: A nevelőmunkában a nevelő közvetlen segítőtársa. Tevékenységét a nevelő irányításával, de annak útmutatásai alapján és önállóan is végzi. Elsősorban a fiatalok ellátása, a személyi és környezeti gondozási teendők szervezése, lebonyolítása, ellenőrzése a feladata. Részt vesz a szabadidős programok lebonyolításában önállóan és teamben dolgozva egyaránt.

Pszichológus: A mentálhigiénés csoport tagja. A befogadási időszakban elvégzi a fiatalok vizsgálatát, ennek eredményéről véleményt, tájékoztatást ad az Intézeti Tanács részére. A fiatalok intézeti tartózkodása ideje alatt közvetlenül segíti a pedagógiai munkát, krízishelyzetben támogatást nyújt. Együttműködik az orvossal, pszichiáterrel.

Tanárok: Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást, osztályozóvizsgára felkészítést végez. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez.

Szakoktatók: Feladatuk a tanműhelyben az alapvető szakmai, gyakorlati ismeretek oktatása, a munka irányítása. A fiatalok pedagógiai előmenetelében fontos szerepet játszik a munkára nevelés területén. Munkafoglalkoztatás keretében, vagy azon kívül tehetséggondozást végeznek.

Egészségügyi részleg dolgozói (orvos, ápoló-gyermekfelügyelő): Feladata az elsődleges egészségügyi szemle a fiatalok felvételénél és egyéb felvétellel összefüggő teendők, általános orvosi vizsgálatok, akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése. Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése. Fogászati szűrés, és kezelés. Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel. Betéggondozás, betegápolás, gyógyszerelés.

Gyógypedagógus: a délelőtti és délutáni foglalkoztatási időszakban a szakértői csoport felmérései és az intézetbe elküldött felmérések eredményeinek figyelembe vételével azoknak a fiataloknak a részére, akiknek a fejlesztése ezt igényli.

Növendékügyi előadó, utógondozó: A fiatalok befogadástól kezdődően koordinálja a fiatalok hivatalos ügyeivel kapcsolatos teendőket, ennek keretében kapcsolatot tart a hivatalos szervekkel. Az utógondozó környezettanulmányt készít, a javító intézeti neveltek esetén koordinálja a Javítóintézeti Tanács működését, előkészíti az ideiglenes/végleges elbocsátást.

Rendész: Munkavégzése során együttműködik a fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban álló szakemberekkel és őrzésbiztonsági feladatokat lát el.

Működtetési és szolgáltató egység: (élelmezésügy, karbantartás, pénzügy): Munkavégzésükkel segítik az intézetben folyó pedagógiai munka eredményességét.

II.2. Pedagógiai munka tárgyi feltételei

A szakmai program megvalósítása érdekében az intézet **rendelkezik a szükséges tárgyi feltételekkel**. Azokat folyamatosan karbantartja, szükség esetén bővíti, és a használatból eredő elhasználódott eszközöket pótolja.

Intézetünkben az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg, az oktatás, a képzés és munkafoglalkoztatás, valamint az utógondozó részleg elkülönült épületrészekben működik.

A képzést és munkafoglalkoztatást az önálló telekrészen elhelyezkedő állattartó telep és az épülethez tartozó kert is szolgálja.

A szakértői és mentálhigiénés csoport négy helyiségben működik, ahol lehetőség és megfelelő környezet van a terápiás tevékenységhez. A csoportterápiás foglalkozások tartására terápiás csoportszobát alakítottunk ki.

Az egészségügyi feladatok ellátása önálló szervezeti egység keretein belül történik. A részleghez orvosi szoba, 4 betegszoba, raktár és egyéb kiszolgáló helyiségek tartoznak.

A sporttevékenységekhez kiépített sportudvarok, berendezett edzőterem és tornaterem áll rendelkezésre, a legfontosabb felszerelésekkel, és eszközök biztosítottak az alábbi sporttevékenységek tartásához: asztalitenisz, kézilabda, gimnasztika, torna, kondicionáló edzés.

Erre kiképzett külön helyiségben folyik a csoportos mentálhigiénés terápiás munka. Rendelkezünk biztonsági elkülönítővel, a használatára kényszerült fiatal biztonságos elhelyezése érdekében. A rendőrségi szállításra várók részére külön helyiség áll rendelkezésre. Ugyanez a helyiség használható az egyéb okok miatt várakozó növendékek elhelyezésére is.

Külön helyiségben folynak a rendőrségi kihallgatások, ügyészi meghallgatások.

Az intézet saját könyvtárral rendelkezik, a vallásgyakorláshoz ökumenikus imatermet alakítottunk ki.

Egyéb foglalkoztató helyiségek: klubszoba, folyamatban van egyéb foglalkoztató helyiségek kialakítása.

III. A javítóintézetben ellátott fiatalok és a javítóintézet utógondozói részlegén ellátottak nevelési szükségletei

A szervezeti egységek feladataihoz kapcsolódó módszertan

III.1. Nevelési folyamat tervezése a befogadástól az elbocsátásig.

(Egyéni nevelési terv – Nevelési napló)

A jogszabályi rendelkezés alapján: 2013. évi CCXL. törvény

344. § A javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettsége fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése.

346. § (3) A nevelő **egyéni nevelési tervet** készít a fiatalok számára a befogadásakor készített szakértői vizsgálatok megállapításai, családi kapcsolatairól szerzett tájékoztatás, a javítóintézetbe kerülése előtt készített pedagógiai, pszichológiai vélemények, valamint a befogadást követően tapasztalt viselkedése és az egyéni beszélgetések során szerzett

információk figyelembevételével. Ha a fiatalkorúnak egyéni pszichológiai gondozásra is szüksége van, a pszichológus egyéni gondozási tervet készít.

Minden szakmai egység a maga szakembereivel, a saját feladatrendszeréhez igazítva megválasztott módszereivel és eszközrendszerével járul hozzá a **javítóintézeti nevelés** jogszabályokban rögzített **céljainak** eléréséhez.

A fiatalkorúak nevelésének célkitűzéseit, tervét, a nevelés végrehajtásának folyamatát, eredményeit az **egyéni nevelési terv** rögzíti, amely az egyéni szükséglethez igazodik.

A Nagykanizsai Javítóintézet **nevelési értekezleteket** (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) működtet, melynek tagjai a fiatal beérkezését követő 30 napon belül összeül, elkészíti a növendék egyéni nevelési tervét.

Az egyéni nevelési terv a **Nevelési Naplóban** kerül rögzítésre, amely egy dokumentum gyűjtemény és tartalmazza a befogadásra került növendék:

- személyi adatait;
- javítóintézetbe érkezésének helyzetelemzését;
- egészségügyi és pszichológiai állapotának felmérését;
- nevelési időszakának jellemzőit;
- állapotfelméréseit- felülvizsgálatát;
- jutalmazását, büntetéseit;
- elbocsátása előtti állapotát;
- összefoglaló jellemzését a javítóintézet elhagyásakor.

A Nevelési Naplónak tartalmában, fő vonalaiban tükröznie kell, hogy a növendéknél – az érkezéskor megállapított fejlettségi szinthez viszonyítva – milyen testi, egészségügyi, viselkedésbeli, mentális változás, illetve tanulmányi előrehaladás következett be, s milyen nevelésre, fejlesztésre irányuló tevékenységek hatására. A nevelés folyamatát a növendékek nevelésében érintett valamennyi szakember bevonásával kell megtervezni és végrehajtani.

Meghatározóak a sérülés specifikus szempontok, ami az egyéni szükségletekkel összefüggésben a fejlesztés – fejleszthetőség szempontjából kiemelt területek és befolyásolják, hogy milyen nevelési csoportban folyik a fiatal további fejlesztése.

A tapasztalatokról, problémákról, azok megoldási lehetőségeiről vagy megoldásáról, a növendékek fejlődéséről vagy visszaeséséről, ennek okairól, továbbá a csoportfolyamatokról információs rendszernek kell működnie a különböző munkacsoportok és a szervezeti egységek között.

A Nevelési Napló pszichológiai, orvosi, gyógypedagógiai szakvélemények, az iskolai felmérések, a nevelői vélemények és az egyéb beszerzett hivatalos dokumentáció alapján készül.

A Nevelési Naplóban kerül rögzítésre a fejlődés folyamatának és a növendékekkel foglalkozó szakemberek tapasztalatainak négy havonkénti felülvizsgálata, melynek során újabb nevelési célok kerülnek rögzítésre.

A tervekben megfogalmazott és elért nevelési eredményeket (eredménytelenségeket) rögzítjük a Nevelési Naplóban, ami egy állapot rögzítése, jelzése, mellyel eleget tudunk tenni hatósági, gyámhivatali, gyermekvédelmi gyámi vagy éppen szülői tájékoztatásnak.

A nevelési folyamatot lezáró dokumentumot az **összefoglaló nevelői jellemzést** is a Nevelési Napló tartalmazza.

III.2. Nevelési folyamat szervezeti keretei

III.2.1. Nevelési folyamat fórumai (Nevelési értekezlet, Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács), napi eligazítás, team gyűlés, esetmegbeszélés, családi konzultáció, családterápiás foglalkozás)

III.2.1.1. Szakértői csoport

2013. évi CCXL. törvény 350. § 2-4 bekezdése alapján a **szakértői csoport**:

75

- (2) A fiatalok személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának a feltárása érdekében a javítóintézet – jogszabályban meghatározott működési rend szerint – szakértői csoportot működtet, amelynek pszichológus, gyógypedagógus és orvos tagja végzi el a befogadáskor a szükséges vizsgálatokat.

- (3) A szakértői csoport a vizsgálat eredményei alapján javaslatot tesz a javítóintézet igazgatójának a fiatalok végleges csoportba helyezésére és jelzi, ha a fiatalok fogyatékosága miatt gyógypedagógiai nevelésre szorul, vagy személyiségzavara, egészségi állapota miatt sajátos nevelést, oktatást, gyógyítást igényel.

- (4) A végleges csoportba helyezésről az igazgató vagy e feladattal megbízott helyettese dönt.

A Nagykánizsai Javítóintézet a fiatalok elhelyezése, foglalkoztatása és személyiségek fejlesztése érdekében NEVELÉSI ÉRTEKEZLETEKET működtet, melyen a szakértői csoport ismerteti a felmérései eredményét és javaslatait megfogalmazza.

III.2.1.2. Nevelési értekezletek (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) céljai, feladatai és működési rendjük:

A Nagykánizsai Javítóintézet az előzetesen fogva tartott fiatalok tekintetében **Elhelyezési Tanácsot**, a javítóintézeti nevelési idejét töltő fiatalok tekintetében **Javítóintézeti Tanácsot** működtet

III.2.1.2.1. Az Elhelyezési Tanács döntést előkészítő szakmai fórum, melyen jelen vannak:

- telephelyvezető vagy az általa megbízott helyettese;
- az otthonvezető;
- a szakértői csoport vezetője;
- a pszichológus;
- a befogadó csoport vezetője;
- egészségügyi részleg képviselője;
- a gyógypedagógus;
- tanműhely részleg képviselője;

- oktatási-képzési vezető, vagy egy iskolai pedagógus, gyógypedagógus,
- a csoportvezető nevelők.

Az Elhelyezési Tanácson **megbeszélésre kerül:**

- milyen a fiatal személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, mik ennek okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatal egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei;
- a fiatal viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték,
  - normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;
- ismeret – és tudásszint a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és részképesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés, kezűgyesség stb.;
- fentiek alapján az egyéni nevelési terv elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- bűncselekményei – várható itt tartózkodás;
- szökésveszély.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámhivattaltól, esetleges korábbi intézménytől beszerzett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, amelyek a fiatal családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékokkal. A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.

A fentiek alapján javaslat születik:

- az általános nevelőotthoni csoportba sorolásról;
- az iskolai csoportba, osztályba sorolásról;
- a tanfolyami képzés típusának kijelöléséről;
- a munkafoglalkoztatásról;
- az őrzési fokozatról;

- a kapcsolattartás szabályozásáról (a bírói rendelkezés alapján);
- a büntársaktól való elkülönítésről;
- a speciális csoportba helyezésről;
- másik csoportba történő helyezésről.

A jogszabályoknak megfelelően a fiatalok csoportba helyezéséről az igazgató, vagy – e feladattal megbízott helyettese dönt a szakértői csoport és az Elhelyezési Tanácson részt vevő szakemberek javaslata alapján.

Az általános nevelési csoportok összetételének kialakítása az alábbi elvek, szempontok szerint történik:

- a csoportok összetétele és az elhelyezendő fiatalok személyiségének jellemzői alapján mérlegelni kell, mely csoportba tud könnyebben beilleszkedni;
- mérlegelni kell, hogy egy csoportba ne kerüljön egy időben több, erős és negatív hatással bíró fiatal;
- vizsgálni kell, mely csoport ad a többi csoporthoz képest elfogadóbb környezetet az adott fiatalok számára;
- büntársak egy csoportba nem kerülhetnek;
- vizsgálni kell, hogy melyek azok a fiatalok, akik az életkori sajátosságok miatti specifikáció miatt csoportban eredményesebben fejleszthetők.

Másik csoportba való áthelyezés elvei, főbb szempontjai:

A másik csoportba való áthelyezést kérheti a fiatalok. A kérelmet írásban kell benyújtani, s meg kell indokolni. Amennyiben a fiatalok írni nem tud, kérelmét szóban is előterjeszheti.

A kérelmet, annak indokoltságát a nevelő nem bírálhatja felül, de véleményezi és azt minden esetben továbbítani kell döntés előkészítésre a nevelési tanácskozás vezetőjének. A másik csoportba történő áthelyezést javasolhatja a csoportvezető nevelő, vagy a szakértői csoport tagja is.

Az áthelyezés főbb szempontjai:

- belső viszonyok a csoportban, a csoporton belüli szélsőséges perifériák;
- a fiatalok bünbakképzés tárgya;
- agresszió célpontja;
- vezéregyéniség, aki uralja a csoportot;
- kezelhetetlen rivalizálás részese;

- klikkesedésben domináns szerepe van.

A speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedés, személyiség zavarral, küzdő) csoportba helyezés elvei és főbb szempontjai

Speciális csoportba helyezhető a fiatal, ha:

- olyan súlyos alkalmazkodási zavarokkal küzd, hogy az általános csoportba beilleszkedni képtelen, s nincs remény arra, hogy másik általános csoportba való áthelyezéssel ez a probléma megoldódik;
- ha a Szakértői Bizottság megállapítja, hogy értelmi fogyatékossga, sajátos nevelési igénye indokolja,
- ha súlyos szenvedélybetegsége miatt speciális ellátást igényel,
- ha a Szakértői Bizottság jelzése alapján (szakorvosi diagnózis) súlyos személyiségzavarban szenved.

III.2.1.2.2. Javítóintézeti Tanács

Javítóintézeti Tanács résztvevői:

- telephelyvezető vagy az általa megbízott helyettese;
- az otthonvezető;
- a szakértői csoport vezetője;
- a pszichológus;
- egészségügyi részleg képviselője;
- a gyógypedagógus;
- tanműhely részleg képviselője;
- oktatási-képzési vezető, vagy egy iskolai pedagógus, gyógypedagógus;
- a csoportvezető nevelők;
- utógondozó.

A javítóintézeti tanács értekezletén a fenti rendeletben foglaltakon kívül megbeszélésre kerül:

- milyen a fiatal személyiségállapota, milyen okok, tünetek, jellemző viselkedési és viszonyulási zavarok mutatkoznak, mik ennek az okai, melyek a speciális problémák, melyek ezek kezelésére vonatkozó javaslatok;
- milyen a fiatal egészségügyi állapota, korábbi, vagy jelenlegi betegségei, kezelésre, további kivizsgálásra váró problémái, káros szenvedélyei, beteg fiatalok gyógyulása érdekében szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján betegszabadság engedélyezésének előkészítése;
- a fiatal viselkedése, felnőttekhez, társakhoz való viszonya, szokásrendszere, érték, normák tapasztalható torzulásai, az önkiszolgálás, a foglalkozásokon való aktivitás, családi körülményei és kapcsolatai, szerepe a csoportban;
- ismeret – és tudásszint a lemaradás mely területeken észlelhető és milyen fokú. Az oktathatóság elemei, ha fogyatékos annak paraméterei, tanulási – és rész képesség zavarok;
- a foglalkoztathatóság elemei – jártasságok, készségek, különleges képességek, érdeklődés és, kezesség stb.;
- fentiek alapján az egyéni nevelési terv és a Nevelési Napló elkészítése, eredmények felülvizsgálata, újabb nevelési célok kitűzése;
- kimenő, eltávozás, szabadság engedélyek, rendkívüli eltávozás, kimaradás engedélyek;
- intézeten kívüli munkavállalás, tanulmányok folytatása;
- jóvátételi eljárás lehetősége;
- szökésveszély;
- javaslat megfogalmazása a fiatalok ideiglenes elbocsátása tárgyában.

A szakvélemények, megfigyelések, egyéb tapasztalatok kiegészülnek a gyámhivataltól, esetleges korábbi intézménytől beszerezett dokumentumokban szereplő tényekkel, adatokkal, melyek a fiatal családi körülményeiről, megelőző életútjáról szolgálnak adalékokkal. A bírósági határozat rendelkezései kötelező erővel bírnak.

III.2.1.3. Team-megbeszélés

Résztevői a csoportban dolgozó szakemberek – csoportvezető nevelő, nevelő, nappalos és éjszakás gyermekfelügyelők -, a csoport pszichológusa, otthonvezető, igazgatóhelyettes, indokolt esetben az intézet telephelyvezetője.

A megbeszélésre 3 havi rendszerességgel, de a csoport helyzetétől függően gyakrabban is sor kerülhet.

A munka során az egyéni nevelési tervekben és a Nevelési Naplóban meghatározottakon túl megbeszélésre kerülnek

- a csoportvezető nevelő beszámolója az előző megbeszélés óta eltelt időszak eredményességéről, vagy hiányosságairól az egész csoportot tekintve
- a csoport kohéziós helyzetének meghatározása, a csoport pillanatnyi helyzete az intézet pedagógiai struktúrájában
- a következő időszak nevelési céljai
- az intézeti rendezvénytervhez igazodva a csoportra váró feladatok meghatározása, felelősök kijelölése
- a pszichológus beszámolója a csoport egészének és a fiatalok egyéni mentális állapotáról
- vezetői értékelés, célok feladatok megbeszélése, kitűzése
- egyéb aktuális problémák megbeszélés.

III.2.1.4. Napi eligazítás

Munkanapokon két alkalommal 07⁴⁰ és 12¹⁰ órakor a szolgálatba lépők számára tartjuk. Résztevői 07⁴⁰ órakor az éjszakás gyermekfelügyelők, iskolai tanárok, szakoktatók, rendészeti ügyeletvezető, vezetők. Az eligazítás **célja** kettős: **információ átadás** a szolgálatot leadó, illetve átvevő szakemberek között, és az **aktuális feladatok** megbeszélése.

A 12¹⁰-es eligazítás a 12⁰⁰ órától szolgálatba lépők számára tartjuk. Célja az **információ átadás**, és az **aktuális feladatok** megbeszélése. Az eligazítást 12³⁰ órakor a csoportok átadás-átvétel zárja, melyen a délelőtti szakemberek röviden értékelik a csoport foglalkoztatásának, tanulásának eredményességét. A déli átadáson kerül sor az intézeti rendezvénytervben szereplő kulturális-, és sportrendezvények értékelésére, és eredmények kihirdetésére.

III.2.1.5. Esetmegbeszélés

Részvevői a problémával találkozó szakemberek, de maximum 8 fő, hogy érdemben meg tudják beszélni az esetet. Az esetmegbeszéléseket a probléma felvetődésének igényeihez mérten kerül sor.

Az esetvezetéssel kapcsolatos problémák „teamben” való megbeszélése, illetve hogy a team segítséget adjon az esethez személyes érzelmeinek a megértéséhez, az adott probléma kreatív megoldásához. Az esetmegbeszélés rendszerint a konkrét esetről szól a problémáról és a cselekvési tervről. Alapvetően az lenne az ideális, hogyha legalább 3 alkalommal lenne egy esettel kapcsolatos megbeszélés, hiszen ez biztosítaná a folyamatosságot.

III.2.1.6. Családi konzultáció, családterápiás foglalkozás

A fiatalok vagy törvényes képviselője kérelmére, az igazgató engedélyével háromhavonta családi konzultáción vehet részt, amely a javítóintézetben megvalósuló kötetlen kapcsolattartási forma, melyen a kapcsolattartásra jogosult személyek vehetnek részt. A családterápiás foglalkozásokat pszichológus vagy terápiás foglalkozások tartására jogosult személyek vezetik, számát a terápiás szükségletek határozzák meg. A családi konzultáció és a családterápiás foglalkozás nem minősül látogatófogadásnak. Családi konzultáció nem büntársi elkülönítésben lévő fiatalok között is létre jöhet, valamint engedélyezhető javítóintézeti neveltek esetében javítóintézetten kívül is.

III.2.2. Az előzetes letartóztatást és a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegek módszertana

Kiemelt feladatként szükséges foglalkozni a fiatalok jogainak védelmével. Alapvetően kell rögzíteni, hogy a javítóintézet minden munkatársa elutasítja a diszkrimináció minden formáját.

Ezért a javítóintézet Etikai kódexben rögzítette az alapvető etikai normákat, melyet minden javítóintézetben dolgozó munkatárának be kell tartani, munkatárs-munkatárs, munkatárs-növendék, munkatárs-külső kapcsolatok vonatkozásában.

A javítóintézet Házi rendje, melyet minden befogadott fiatalnak meg kell ismernie, részletesen tartalmazza az intézet belső életének rendjét, a növendékek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat, a szabályok megszegésével járó következményeket. A Házi rend betartása minden növendék számára kötelező.

Panasz- és véleménynyilvánítási jog illet meg minden javítóintézetbe befogadott ellátottat, így joga van panasszal, kéréssel fordulni szóban vagy írásban az igazgatóhoz, vagy egyéb jogvédő személyhez, szervezethez. Erről minden befogadott növendék, tájékoztatást kap, valamint a befogadási időszakban a házi rend értelmezésekor hangsúlyozottan ki kell térni a panaszjog alkalmazásának gyakorlására, a panaszláda funkciójára és alkalmazhatóságára.

III.2.2.1. Általános csoportok

Általános feladat:

Fejlesztés és korrekció a viselkedés, a szocializáció, az érzelmi élet, a kulturáltsági szint és az erkölcsi struktúrák terén. A javítóintézet a bent tartózkodás idejére „otthon”, személyiség állapotuknak megfelelő nevelést, képességüknek megfelelő fejlesztést biztosítson. A feladat megvalósítása érdekében figyelembe kell venni, hogy a fiatalot előzetesen számos kedvezőtlen pszichés hatás érte, ennek következtében személyiségük sérült. Ezért az általános nevelési célkitűzéseit tekintve megegyezik minden más nevelési intézmény célkitűzéseivel, ugyanakkor nagyban speciális pedagógiai feladatok ellátására is hivatott.

Speciális feladatok:

1. Beilleszkedés segítése

A beillesztés szempontjából különleges jelentősége van a humánus, érdeklődés, előlegezett bizalom, empátia alkalmazásának.

2. Szabadságuk korlátozásának elfogadtatása

A megszokott rendszertelen élet helyébe, egy szabályozott, mozgásukban erősen korlátozott időszak következik, amit esetenként nyílt vagy rejtett elutasítással fogadnak.

3. A családi háttér pedagógiai jelentőségének mérlegelése

Fontos teendő a fiatal korábbi környezetével való együttműködés felkutatása, erősítése.

4. Tárgyi és személyi feltételek biztosítása

Az őrzési feladatok mellett biztosítani kell a higiénikus, esztétikus, célszerű környezetet, törekedni kell a megfelelő személyi állomány biztosítására.

5. Felzárkózás a tanulás terén

A fiatalok többségénél nem kielégítő a tanuláshoz való viszony. Életkorukhoz viszonyított alapképzettségük hiányos, feladattudatuk, tanulásra való belső késztetésük elégtelen, teherbírásuk alacsony. Zömében túlkorosak. Az iskolai kudarcélmények a tanulás elleni erős ellenszenv különösen kritikus helyzetet teremt a felzárkóztatásban. Ezért a hiányzó alapismeretek gyors pótlása, a tanulási motívumok kialakítása fontos pedagógiai feladat.

6. Korrekciós nevelés

Elsődleges feladat – a pozitív tulajdonságokra alapozva – fejlesztő, korrigáló nevelési eljárást kidolgozni minden egyes fiatalra. Segíteni kell a pozitív, reális énkép kialakításában. Személyiségük átstrukturálása, érzelmi viszonyulásainak rendezése a legfőbb pszichológiai – pedagógiai feladat. A nevelők - a pszichológussal együttműködve – tennivalói közé tartozik, hogy megtanítsák a fiatalokat indulataik kezelésére, arra, hogy reálisan, önbizalommal értékeljék helyzetüket.

7. Utógondozás

Az utógondozás jelenti a társadalomba való beilleszkedéshez, az életben történő sikeres helyálláshoz az erkölcsi támasznyújtás, tanácsadás biztosítását.

8. Kapcsolattartás családdal (gondozási hellyel) családi konzultáció és családterápiás foglalkozás

A kapcsolattartás segít abban, hogy szabadulás után a fiatal minél zökkenő mentesebben tudjon visszahelyezkedni a családjába. Ennek szükségessége különösen fontos a javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok esetében. Fontos, hogy nevelési

céljaink eléréséhez megnyerjük a családot. A családdal való kapcsolattartást segíti az utógondozó, pszichológus. Az állami gondoskodásban részesülő fiatalok még nagyobb odafigyelést igényelnek, hiszen volt gondozási helyükkel, gyámjukkal sok esetben csak felszínes a kapcsolatot ápolnak. A felszínes, laza kapcsolatok az idő múlásával teljesen formálissá válnak.

Nevelési alapelvek

A személyiségzavarok sajátosságaira, a nevelt fiatalok életkorára tekintettel a nevelésben a legfontosabb az új tapasztalatok gyűjtése, a „cselekedtető” felfedezés lehetőségeinek megteremtése. A fiatalok belső nyugtalanságát, beszűkült érdeklődését, fixálódott gondolatait, bizalmatlanságát, eltorzult érték kategóriáit csak állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges feloldani. Olyan szituációkban, amelyben cselekvően részt vesz, s amely során az eddigiektől eltérő inger együttesek érik. Csak az új élménnyel, örömmel összekapcsolódó élettapasztalatok indítják el a személyiség átrendeződését.

Általános követelmény

A rendszeresség, a napi tevékenységek helyes aránya, az idő hatékony strukturálása, az egyéni és csoportos tevékenységek szükséges és elégséges mértéke.

Minden foglalkozást konkrét céllal, a hatásmechanizmusok figyelembevételével kell szervezni.

A napi rendszeres tevékenységhez biztosítani kell az optimális nevelési légkört, a rendezett, gondozott környezetet.

Kiemelt feladat

- a nevelés egyéni, differenciált, a személyiség komplexitását figyelembe vevő tervezés
- az együttélési normák, szabályok megismertetése, elfogadtatása, interiorizációjának elősegítése;
- napirendi feladatok elvégztetése;
- szabadidős programok megvalósítása a csoportközösségek összetételéhez, adottságaihoz, szükségleteihez igazítva;
- intézeti szintű programok szervezése, felkészülés, megvalósítás;

- a fiatalok hivatalos és személyes ügyeinek intézése, az ebben való közreműködés;
- a kapcsolattartás tervezése és lebonyolításában való közreműködés;
- a fiatalok ellátásának szervezése, biztosítása;
- a gondozási, önkiszolgáló, környezetgondozási feladatok szervezése és lebonyolítása;
- a közösségek kialakításának elősegítése;

III.2.3. Napirend és a foglalkozások rendje

III.2.3.1. Napirend

A napirendet a javítóintézet Házirendje tartalmazza. A Házirendet a csoportokban jól látható helyen ki kell függeszteni.

A napirend kötött és minden fiatal számára kötelező. Ez képezi a nevelőmunka standard programját.

A napirendben rögzített időpontokban történnek: a kötelező és kötetlen foglalkozások, a helyiségek és körletek takarítása, a ruházat és felszerelések rendben tartása, s az étkezések, hétfőn és ünnepnapokon a délutáni csendes pihenő, az önkiszolgáló feladatok, illetve a szabadidő.

A napirendi feladatokat az egyéni felelősség figyelembe vételével oldjuk meg.

Intézeti szinten: a közös helyiségek takarítása csoportfelelősi rendszerben működik.

A napirend célja:

A helyes szokásrendszer, az önkiszolgálásra, önellátásra való képesség, a személyi és környezeti higiéné iránti igényesség kialakulását segíti elő, a helyes életmód, életrend elemeinek kiépítését, fejlesztését szolgálja, rendszerességre nevel, formálja az önálló életvezetésre való képességet.

III.2.3.2. Foglalkozások rendje

2013. évi CCLX tv. alapján:

„355. § ..... (2) A fiatalok részére – személyiségük fejlesztése érdekében – egyéni és csoportos foglalkozásokat, valamint különféle – intézeten belüli, vagy intézeten kívüli – programokat kell szervezni vagy biztosítani.

(3) A fiatalok szűrt tartalmú internet-szolgáltatás használatára hetente egy alkalommal harminc perc időtartamban jogosult.”

A foglalkozások céljai, feladatai:

1. Referencia személyeken keresztül és a foglalkozások tartalmával, módszereivel normákat, viselkedési, együttélési szabályokat közvetíteni, amelyek a kapcsolatok, a kommunikáció fejlesztését, a tolerancia erősítését, az érzelmi viszonyulás és a kapcsolatok gazdagítását, a viselkedés korrekcióját szolgálják.
2. Elősegíteni az énkép, önismeret, önbizalom, önkontroll fejlesztését, a szorongások, feszültségek oldását.
3. Hozzájárulni a fiatalokra jellemző ismerethiány és a cselekvés közötti szakadék áthidalásához, amely sikerélményhez juttatja őket, motivál, és lehetőséget teremt az önkifejezésre, tehetséget gondoz és fejleszt.
4. Az egészséges életmódra nevelést és megelőzést szolgál, különös tekintettel a neveltek körében gyakori drog-és alkoholfogyasztásra, a dohányzásra.
5. A játékok, sportfoglalkozások során teret nyer az egészséges rivalizáció, alkalmazkodásra, fegyelemre nevel. Ezek az intézet zártságát figyelembe véve kompenzációt is jelentenek, a feszültség levezetés, a szabályok betartására nevelés fontos eszközei, módszerei.
6. A szerepjátékok, irodalmi és kulturális előadások során egyéb nevelő hatások mellett a katarzis élményén keresztül hozzájárul önmaga és mások megismeréséhez és elfogadásához.
7. A színjátszás, tánc, zene, versenyek fogalmakat, ismereteket bővítenek, verbális és nonverbális kifejezést, kreativitást fejlesztenek, igényeket keltenek, szokássá válnak, tulajdonságokká szerveződnek, az agresszív feszültséget szociálisan elfogadott tevékenységbe fordítják.

Nevelőmunkánk kiemelt feladatai közé tartozik a délutáni szabadidő helyes felhasználására nevelés. A korszerű nevelésmélet egyre kevésbé határolja el egymástól a nevelés különböző területeit, a nevelési folyamatot komplex egésznek tekinti, amelyben az egész személyiség hat egy másik személyre. Ebben a folyamatban a gondozott szabadidejében is részt vesz, nemcsak mint a nevelés tárgya, hanem mint a nevelés alanya. Alkalmazza mindazokat a szokásokat, normákat és szabályokat, amelyeket a nevelési folyamatban kialakítottunk akár érzelmi, értelmi, testi vagy esztétikai nevelés formájában.

A délutáni szabadidő megszervezése a javítóintézeti élet egyik kulcsproblémája. Ha nincs a közösségnek jó szabadidős programja, ha sablonosan ismétlődnek a napok, a monotónia rányomja bélyegét a mindennapokra. Nem könnyű dolog a javítóintézetben élő fiatalok mindennapját úgy szervezni, hogy változatos, színes, élményt nyújtó és a nevelési célkitűzéseknek megfelelő legyen.

A foglalkozásokon **négyféle formát** különböztetünk meg. Vannak olyan foglalkozások, amelyek kötelezőek a csoport minden tagjának, ezek a **kötött témájú** foglalkozások. Második csoportba tartoznak a szakkörök és tanfolyamok, melyek **szabadon választhatóak**, harmadikba a kötetlen témájú szabadidő és **prevenciós** foglalkozások köre.

a) Kötött témájú, kötelező foglalkozások

A kötött témájú foglalkozások mindenki számára kötelezőek, azok tervezéséről, szervezéséről a csoportnevelő gondoskodik. Fontos, hogy a nevelő olyan tevékenységi formát találjon, amely vonzó, érdekes és alkalmas a közösség kialakításához. Akkor szervezi jól a nevelő a foglalkozásnak ezen részét, ha a fiatalok szabadidőnek érzik és eszükbe sem jut a kötelező jelleg. Ügyelni kell a kötött foglalkozások helyes arányára. A csoportok munkatervében és napirendjében a kötött foglalkozások, mint sport, kulturális, közművelődési - és kreatív foglalkozás szerepelnek.

b) Kötött témájú, választható foglalkozások

Azok a tevékenységi formák tartoznak ide, amelyeken nem vesz részt mindenki a csoportból. Ide tartoznak a szakkörök, tanfolyamok. Az otthon részkeretei között működő tanfolyamok szolgálják a fiatalok sokoldalú képzését és szabadidejük hasznos eltöltését. Igyekeznünk kell, hogy ezek a foglalkozások ne legyenek egyoldalúak, a felkínált program a fiatal valódi

igényeit elégítse ki. A résztvevők meghatározott tematika szerint, egy kívánt cél elérése érdekében munkálkodnak.

c) Kötetlen szabadidő

Feltétlen szükséges, hogy naponta legyen kötetlen szabadidős tevékenység. A csoportnevelő feladata a kötetlen szabadidő tárgyi feltételeinek és a megfelelő légkörnek biztosítása. Minden fiatal foglalkozzon azzal, amit az adott körülmények között legszívesebben csinál. A nevelők ilyenkor azokra kell, hogy ügyeljenek, akiket a közösség nem fogad be, ezért nem találják a helyüket, szociálisan éretlenek a szabad tevékenységi formára, esetleg mentálisan sérülékenyebbek, mert az ilyen fiatalok nagy valószínűséggel lesznek rendbontók, külön foglalkozást, egyéni bánásmódot igényelnek. Nagy részük egy idő után elfogadja a közösség morálját.

Minden embernek szüksége van arra, hogy a társas tendenciák mellett az én tendenciáit is tudja kielégíteni, ezért:

- A napirendi feladatokon kívül fennmaradó időben kell biztosítani a kötetlen szabadidős programokat.
- A délutáni foglalkozások és programok döntő többsége aktív és kötelező. Kisebb része passzív és szabadon választható.
- A passzív szabadidőben oldják meg a fiatalok a levélírást, olvasnak, televíziót néznek, magnót hallgatnak. Ez döntően a vacsorát követő időszakra esik.

A kötött témájú, kötelező és választható foglalkozások

Célja:

Fejlesztés és korrekció: a viselkedés, az érzelmi élet az erkölcsi struktúrák, továbbá a kulturáltsági szinten. A kötött témájú kötelező foglalkozások a csoportvezető nevelők által összeállított munkatervben rögzített tematika alapján történik

A foglalkozások fajtái:

- Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.
- Manuális, kreatív tevékenységek.
- Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások – szűrt internet használat
- Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások - szűrt internet használat
- Tanulás segítése, tanuláskorrekció - szűrt internet használat
- Szokások, ünnepek hagyományok

a) Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek

A fiatalok életkorából, speciális helyzetéből adódóan kiemelt foglalkoztatási forma, melynek során a nevelési eszközök széles tárháza áll rendelkezésre.

b) Manuális, kreatív tevékenységek

Az esztétikai élmény nyújtásán kívül, a fiatalok érdeklődése felébred, és művészeti értékekhez kötődik, látókörük szélesedik, és kulturális fejlődésükhöz helyes irányokat, megfelelő távlatokat kapnak. Nélkülözhetetlen szerepe van a munkára nevelésben, az együtt tevékenykedés pozitívan hat az egész csoport közösséggé fejlesztésében. A munkának mindig legyen valami célja, fontos a részfeladatok elvégzésének ellenőrzése, elmaradhatatlan a munka végeztével az alapos értékelés.

c) Közművelődési-közismereti, általános műveltséget fejlesztő foglalkozások

Felkeltik az önművelődés igényét, formálják a környezethez való etikai viszonyulást és normakövető készségeket fejlesztenek. Nagy érték az is, hogy a fiatalok értékelő és önértékelő képessége erősödik.

Javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok esetén a közös színház, múzeum, rendezvény-látogatások szintén maradandó élményekkel gazdagítják fiataljainkat.

d) Praktikus ismereteket nyújtó foglalkozások

Nélküle a nevelés, a szocializáció, a reszocializáció nem lehet sikeres. Igen jól szolgálhatja a szabad életre történő felkészítést, a társadalomba való zökkenő mentesebb beilleszkedést. A foglalkozás működhet önálló formában, de része lehet az értékelő csoportgyűléseknek is.

e) Tanulás segítése, tanuláskorrekció (szilencium) - szűrt internethasználat

A tanulást segítő komplex tevékenységek:

1. Kognitív funkciók (gondolkodás, emlékezet, figyelem) fejlesztése
2. Vegetatív funkciók megfigyelése
3. Motoros funkciók fejlesztése
4. Szociális funkciók felmérése

A fejlődési elmaradások leküzdésére irányuló korrekciók:

1. Képesség korrekció
2. Tantárgyi korrekció
3. Személyiség korrekció

A tanulószoba (szilencium) a nap meghatározott időszaka a napirendnek megfelelően. Fontos a rendszeres kapcsolat az iskolai tanárokkal. Segíteni kell a sikeres osztályozó vizsgára történő felkészítést.

f) Szokások, ünnepek hagyományok

A csoportok kialakulásában nagy szerepe van az együttes élménynek, a szokások, hagyományok, kialakulásának. A nemzetiségi kulturális értékek ápolásával a fiatalok önazonosság érzése megőrzésre, fejlesztésre kerül.

g) Egyházi, hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Egyfelől alapvető jogként, másfelől kötelező feladatként biztosítja a fiatalok erkölcsi, vallási megerősödését, könnyíti az esetlegesen kialakuló stressz oldását, mélyíti a személyiségfejlesztés eredményeit

A foglalkozások szervezeti keretei:

- intézeti szinten;
- csoportonként;
- egyénekenként szakkörökben;
- egyénekenként terápiás jelleggel;
- konkrét céllal összeválogatott kisközösségekben;
- egyénekenként szerveződő, kötetlen szabadidőben;
- jól beilleszthető a programok sorába, azok fejlesztő, prevenciós foglalkozások, melyeket pályázatok, együttműködések alapján külső előadók, önkéntesek végeznek, szerveznek a fiatalok számára;
- a javítóintézeti nevelést végrehajtó részlegben ezek bővülnek az egyénekenként és csoportosan is szervezhető intézeten kívüli programokkal.

A foglalkozás szinterei

1. Sportfoglalkozások, mozgásos tevékenységek.

Szintere:

- sport udvar
- tornaterem
- aula
- konditerem
- intézeten kívüli helyszínek.

2. Manuális, kreatív foglalkozások

Szintere:

- csoport
- kreatív műhely
- szakkörök
- intézeten kívüli helyszínek.

3. Közművelődési-közismereti, általános műveltség, praktikus ismeretek foglalkozások

92

Színtere:

- csoport
- aula
- szakköri helyiségek
- tanácsterem
- könyvtár
- intézeten kívüli helyszínek.

4. Hitéleti összejövetelek, foglalkozások

Színtere:

- imaterem
- csoportok nappali szobája
- aula
- intézeten kívüli helyszínek.

Intézeti szintű programok:

Az intézmény minden év **január 31-ig** elkészíti az évi **rendezvénynaptárt**.

A javítóintézeti nevelésüket töltő fiatalok foglalkoztatásának vonatkozásában kiemelt szerepe van **a tárintézmények által szervezett külső és belső rendezvényeknek és versenyeknek**.

III.2.3.3. Heti rend

A csoportok elkészítik a foglalkoztatásukat meghatározó Heti rendet, melyet kifüggesztenek a fiatalok által jól látható helyen. A Heti rend napokra és napszakokra lebontva tartalmazza a kötelező és egyéb foglalkozásokat, teendőket.

IV. Az előzetes fogvatartás és javítóintézeti nevelés végrehajtásának szervezeti keretei, szinterei

A javítóintézet alapfeladataihoz igazodóan – gondozás, nevelés, oktatás, képzés-munkafoglalkoztatás – alakította ki szervezeti kereteit. Ennek megfelelően ezeket a feladatokat az:

- előzetes fogvatartotti részleg;
- javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg;
- utógondozást ellátó részleg;
- iskola;
- szakoktatás, munkafoglalkoztatás;
- szakértői és mentálhigiénés csoport és egészségügyi részleg látja el.

A feladatok végrehajtását kisközösségekben (a továbbiakban csoport) biztosítjuk. Az intézetben iskolai és tanműhelyi csoportokat és nevelési csoportokat szerveztünk. Külön részleg látja el az előzetes fogvatartást és külön a javítóintézeti nevelés végrehajtását. Jelenleg 9 csoport működése biztosított. Mindkét részben van befogadó csoport, speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) feladatokat ellátó csoport. A javítóintézet, zárt csoportot nem működtet.

Kialakításra került életkori specifikációjú csoport, melynek tagjai 16 év alattiak. Az életkori specifikációjú és speciális csoportok módszertana igazodik az ott elhelyezett ellátottak igényeihez.

A 14 év alatti fiatalok részére olyan csoport kerül kialakításra, melynek tagjai 16 év alattiak. Ezen csoport pedagógiai módszertana igazodik az életkori sajátosságokhoz.

IV. 1. A befogadó csoport

1/2015.(I.14) EMMI rendelet

Az újonnan érkezett fiatalok elhelyezésére az intézet befogadó csoportot működtet, ahol fiatalok a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig - legfeljebb azonban 30 napig - tartózkodik.

Ha a bíróság, vagy az arra illetékes hivatal - gyámhivatal -, nem küldte meg a szükséges iratokat, a javítóintézet a befogadásról szóló értesítéssel egyidejűleg kéri a bíróságtól, vagy a gyámhivataltól azok haladéktalan megküldését, illetve a települési, vagy járási önkormányzati gyámhivatalt egy naprakész környezettanulmány elkészítésére és annak a javítóintézet részére történő megküldésére. A környezettanulmány különös tekintettel térjen ki a fiatalok eddigi életútjára, baráti, illetve családi kapcsolataira, és lehetőség szerint megelőző bűnözői előéletére. Pártfogói felügyelet alatt álló személy esetén tartalmazza a fiataloknak a pártfogást, megelőző és pártfogás alatt tanúsított magatartásáról való információkat.

Cél: A fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítése. Jogok és kötelezettségek megismertetése.

Feladat:

- a fiatalok megfigyelése;
- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása;
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása;
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása;
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése;
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házirend megismertetése, értelmezése;
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A feladatok végrehajtása során kiemelt figyelmet érdemel:

- A folyamatosan változó létszám, és a változó összetételű csoport.
- A csoportban aktuálisan tartózkodó fiatalok előzetes ismeretei, megelőző életvitel, értelmi képességek, morális értékrend.
- A különböző időpontokban befogadott fiatalok differenciált foglalkoztatása.
- A csoportban tartózkodás időkorlátja.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei:

- Befogadást követően a házirend dokumentumainak egyéni olvasása, a súlyos olvasási nehézséggel bírók esetén a nevelői segítségnyújtás.
- A dokumentumok csoportos feldolgozásakor a fogalmak pontosítása.
- Az ismeretek rögzítése, számonkérése.
- A foglalkozások során a megismert szabályok gyakoroltatása, a tevékenységek ellenőrzése, értékelése.
- Napi értékelések során a magatartási szabályok betartatásának, megszegésének következetes számonkérése.
- Szabályszegések körülményeinek, következményeinek elemzése, megbeszélése a fiatalok bevonásával.
- A közösségben elfogadható viselkedési minták közvetítése.
- Szabálytartás kialakításával a csoport közösségbe, majd a tágabb közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

A feladatok végrehajtási formái

a) Szellemi tevékenységek

Általános fejlesztési követelmények:

- Műveltségi színvonal emelése
- Iskolai felmérések tapasztalatainak megbeszélése a hiányzó ismeretek pótlása céljából
- Ismeretek nyújtása kiemelkedően a praktikus ismeretek terén

b) Sporttevékenységek

A befogadó csoportban a foglalkoztatási tervnek, a céloknak, a foglalkoztatás során választott módszereknek rugalmasan alkalmazkodni kell a következő szempontokhoz:

- A befogadó beszélgetések során tájékozódni kell a fiatal korábbi betegségeiről, az információkat egyeztetni kell az orvossal. Mivel ezen esetekben terhelhetőségüket nem ítéldhetjük meg, leleteik megérkezéséig, vagy a szükséges szakvizsgálatok elvégzéséig részben, vagy teljesen fel kell menteni a sportfoglalkozások alól.
- Fokozatosan kell terhelni a BV-ben hosszabb időt töltött, szenvedélybeteg, vagy pszichiátriai megbetegedés miatt gyógyszeres kezelésének beállítására szoruló fiatalokat.
- Minden esetben fel kell mérni a beérkezett, korábban szabadidejét strukturálatlan, vagy deviáns szórakozási formákkal töltő fiatalok edzettségét, a balesetek elkerülése érdekében.
- Az általunk biztosított változatos sporttevékenységek szabályainak megismertetése

c) Munkafoglalkoztatás

A munkatevékenységek végzése segíti pedagógiai célok elérését. A munkavégzés rendszerességre, fegyelmezett viselkedésre nevel, segíti az együttműködés kialakítását, sikerélményhez juttat.

A javítóintézet előzetes fogvatartottak részlegében a büntársi elkülönítés követelményének betartása miatt előfordul, hogy a befogadási időszakot az ellátott nem a befogadó csoportban tölti.

A büntársi elkülönítés vagy egyéb okok miatt befogadó csoportba nem helyezett fiatalok beilleszkedésének mikéntjé, a nevelési csoportok munkaterve tartalmazza.

Ezért a kötött foglalkozások tematikáját úgy kell összeállítani, hogy biztosított legyen, a befogadó csoportba nem kerülő fiatalok megismerése, az intézeti és csoportéletre való felkészítés.

A munkatervekhez kapcsolódó tematikus tervek tartalmazzák a beilleszkedést segítő foglalkozások témakörét.

Így kerül feldolgozásra:

- a Házi rend értelmezése, elemzése,

- a Jutalmazás és büntetés szabályzata,
- panaszjog,
- kapcsolattartás formái,
- kártérítési eljárásrend.

Befogadó csoportba nem helyezett fiatal esetében az általános csoport feladata:

- az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, formálása,
- viselkedési szabályok megismertetése, gyakorlása,
- szabálytudat fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása,
- alkalmazkodási, beilleszkedési képességek fejlesztése,
- jogok és kötelezettségek, a napi-és házirend megismertetése, értelmezése,
- a befogadó csoportban való tartózkodás ideje alatt készülnek a szakvizsgálatok, felmérések.

A Házirend, a jogok és köteleességek ismertetése egyéni foglalkozás keretében is történhet. Mindezek érvényesek, ha javítóintézeti nevelt növendék nem kerül, különösen indokolt okok miatt befogadó csoportba.

IV.2. Speciális (értelmi fogyatékossgal, szenvedélybeteg, súlyos beilleszkedési, személyiség zavarral küzdő fiatalok ellátását végző) csoport

Általános célok:

- Olyan pedagógiai módszerek kidolgozása, alkalmazása, melyek az értelmi fogyatékossgal, szenvedélybetegséggel, beilleszkedési és személyiségzavarral küzdő ellátott viselkedéskorrekcióját, fejlesztését, szolgálják, aminek eredményeképpen állapotuk stabilizálódik, fejlődnek, együttműködőbbé válnak.

- A speciális csoportok működési elvei:

Speciális csoportba helyezés az Elhelyezési /Intézeti Tanács javaslatára történik. A fiatal értelmi fogyatékossgának, beilleszkedési és személyiség zavara, szenvedélybetegsége, azaz értelmi és mentális állapota figyelembevételével.

A beilleszkedést segítő módszerek igazodnak a befogadott fiatalok egyéniségéhez, a csoport aktuális összetételéhez. Az empátián alapuló módszereknek, a differenciált nevelési irányelveken túl, a beilleszkedést, az együttműködési készség, a kompetenciák az intézet valamennyi területére való fejlesztését és fejlődését kell szolgálnia.

A team tagjainak egyfelől alkalmasnak kell lenniük a szabályrendszer betartására, másrésztől azt magukénak kell érezniük.

A felnőttek nevelési stílusának egyrészt eltérőnek kell lenniük az általános csoportoktól, másrészt a lehető legnagyobb mértékben közelíteniük kell egymáshoz a csoporton belül.

A speciális csoportban kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a közösségi értékek, normák, az együttélés szabályai a csoport minden tagjára egyaránt érvényesek legyenek.

A csoport összetételének folyamatos változása miatt a fő nevelési stílusok (tekintélyelvű, demokratikus, megengedő) arányára kiemelt hangsúlyt kell fektetni.

A feladatok végrehajtásának egyedi módszerei a csoport aktuális összetételének, az eltérő magatartási problémák függvényében változhatnak.

Az IV.3. Életkori specifikáció miatt kialakított csoport

Általános pedagógiai célok:

A csoport befogadja azon fiatalokat, akik 12. életévüket betöltötték, de nem múltak el 16 évesek. Az életkori specifikációk teljes körű figyelembe vételével határozhatóak meg a pedagógiai célok, nevelésben alkalmazott módszerek.

2013. 07. 01. életbe lépő Btk.- 2012. évi C: törvény 16 § alapján:

Az emberölés minősített esete, az erős felindulásban elkövetett emberölés, a testi sértés, „kvalifikált” esete (ha életveszélyt vagy halált okoz) a rablás alap- és minősített esete, illetve a kifosztás minősített esetének elkövetésekor a büntethetőségi korhatárt 12 évre leszállítja a törvényhozó feltéve, ha az elkövető rendelkezett a bűncselekmény felismeréséhez szükséges belátással.

- Pedagógiai célok:
- Olyan csoport légkör megteremtése, ahol a fiatalok biztonságban érzik magukat,

- Lehetőségek felkínálása, cselekedtető felfedezés sok új tapasztalat, élmények megélése által,
- Állandóan változó és változatos élményszituációk biztosítása,
- Pozitív megerősítés,
- Visszacsatolás,
- Elfogadó, előítéletektől mentes légkör megteremtése,
- Az egyedi igények, szociokulturális tényezők, magatartási és viselkedési zavarok, életkori sajátosságok figyelembevételével következetes hatásmechanizmus fölállítása.

Alkalmazott módszerek

Jellemző a fiatalokra a beszűkült tudat állapot, fixálódott gondolataik, a belső felfokozott nyugtalanság, a bizalmatlanság, az érzelmi, értelmi fejletlenség, s mivel ilyen komolyak és összetettek a problémák, így ezek enyhítése, oldása csak az állandóan változó és változatos élményszituációk keretében lehetséges.

Munka módszerek tekintetében visszaköszön az egyéni bánásmód, az egyéni, a terápiás és csoportos beszélgetések melyek segítik a fiatalok fejlődését. A folyamatos, rendszeres foglalkoztatás, számonkérés, visszajelzés támasz az eligazodásban, ennek a ciklikus ismétlődése kiszámíthatóságot, és biztonságot nyújt a fiatalok számára. Foglalkoztatás során a kiscsoportos foglalkoztatás, mint legpreferáltabb foglalkoztatási forma.

Azon fiatalok, akik egyénileg nem képesek tanulni, egyedi tanítási módszerekkel kell foglalkozni, az igények maximális figyelembe vételével. A kiscsoportos foglalkoztatás megjelenik még a kreatív tevékenységeken belül is, hiszen manuális képességeik nagyon különbözőek. Közismereti foglalkozások során a szituációs játékok alkalmazása, mint alkalmazott módszer mérhetően hatásos. A fiatalok élvezik, a játék alatt érzett öröm pedig felszabadít, miközben személyiségük fejlődését is szolgálja. A szerepjátékok alkalmazása: az élet egy nehéz helyzetének feldolgozására, akár emlékek felidézésére. A játék, mint felszabadító közösség építő forma, segítség a traumatizált helyzetek, szituációk feldolgozásában. A sok új inger, valamint újdonságként átélt pozitív tapasztalatok hatására, az eddig oly kevés élménnyel rendelkező fiatalok kinyílnak, és örömmel együtt járó élettapasztalatokat szereznek.

IV. 4. Oktatás

Az 1/2015 (I. 14.) EMMI rendelet 29.§-31.§-a értelmében

az intézetben folyó oktatás, képzés célja a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlása, megkezdett tanulmányainak folytatása, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzése. A tanulók végzettségétől és tankötelezettségétől függően:

- Az alapkörű iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalok – ha tanköteles – be kell íratni általános iskolába.
- Ha az alapkörű végzettséggel nem rendelkező fiatalok tankötelezettsége megszűnt, kérelmére biztosítani kell, hogy általános iskolai oktatásban részt vehessen.
- Azt a fiatalok, aki általános iskolai tanulmányait befejezte, szakképzésbe kell bevonni.
- Annak a fiataloknak, aki középiskolai tanulmányokat szeretne kezdeni, vagy folytatni, kérésére biztosítani kell, hogy magántanulóként ilyen irányú tanulmányokat folytasson.
- A fogyatékos fiatalok számára a fogyatékos típusának megfelelő iskolai oktatást kell biztosítani.
- Részképesség kieséssel (dyslexia, dysgraphia; dyscalculia) küzdő fiatalok speciális fejlesztést kapnak.
- Kapcsolattartás a fiatalok oktatási intézményeivel, a fiatal felkészítése a helyi tantervi követelményekből.
- Javítóintézeti nevelésüket töltők, külső iskolai oktatása esetén tanulmányi munka segítése.

Személyi és tárgyi feltételek

Az oktató-nevelő munkához a javítóintézet biztosítja a személyi- és tárgyi feltételeket: a megfelelő végzettségű pedagógusokat (gyógypedagógus, tanítók, általános- és középiskolai tanárok), az intézményben megfelelően kialakított tantermeket, helyiségeket berendezésekkel, eszközökkel, valamint taneszközöket a pedagógusok és a tanulók részére.

Az oktatás pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai

Alapelvnek tekintjük az esélyegyenlőséget, miszerint minden fiatalnak joga van részt venni az oktatásban iskolai végzettség és tankötelezettségre való tekintet nélkül. Mindezt tehetik olyan légkörben, ahol jól érzik magukat, kialakul az iskolához, a közösséghez való kötődésük. A fiatalok pozitív élményekhez jutnak, egyre több siker éri őket, s ez komoly motiváció az ismeretközvetítés eredményessége szempontjából.

Elsődleges az ismeretek- és alapkészségbeli hiányosságok pótlása, a felzárkóztatás, a társadalmilag meghatározott szükséges tudásminimum elsajátítása, a tanulmányi előmenetel segítése, biztosítása a tantervi követelmények teljesítésével, a személyiségkorrekció. Célunk olyan képességek és készségek kialakítása, amelyek lehetővé teszik legalább egy szakma elsajátítását.

Kiemelt feladat a sajátos nevelési igényű, (SNI) valamint a beilleszkedési-, tanulási- és magatartási zavarokkal küzdő (BTM) fiatalok nevelése, oktatása, mely történhet integrált környezetben vagy erre specializálódott kis csoportban. Az integrációban az inkluzív pedagógia szemléletének elvét érvényesítjük, melynek értelmében a speciális nevelést igénylő fiatalokat egyenértékűeknek tekintjük társaikkal.

Különös figyelmet fordítunk a tehetségazonosításra, tehetséggondozásra, tehetségfejlesztésre irányt mutatva fiataljainknak egy-egy lehetséges alternatívára, amely a későbbiek során meghatározó lehet a társadalmi beilleszkedésében, hasznosságában.

Általános módszerek

A tanulókhöz nagyfokú toleranciával közelítünk, a kommunikációnk igazodik a fiatalok sérült személyiségvonásaihoz. Ezzel pozitív mintát szolgáltatunk a normális emberi együttélés viszonyaihoz. Munkánkban a kérés, a meggyőzés, a rásegítés, a pozitív megerősítés, s a megérdemelt dicséret dominál. Elmarasztalással csak a legszükségesebb esetben élünk. Ennek módszere is a meggyőzés, a helyes viselkedési minta közvetítése, a reális önértékelés kialakítása. Munkánkat az egységes követelményállítást, következetes hatásmechanizmus jellemzi.

Az iskolában folyó képzés tartalma

A javítóintézetbe többségében nagyarányú szocio-kulturális hátrányokkal rendelkező, elsősorban roma fiatalok kerülnek. A felmérések azt mutatják, hogy a tanulók tényleges tudása messze elmarad a dokumentált iskolai végzettségtől, nem rendelkeznek a tanuláshoz szükséges készségekkel, negatív véleményük van az iskoláról. Jellemző az érdeklődés hiánya, az érdeklődési kör beszűkülése, nem ismerik a tanulás értékét, értelmét.

Ennek megfelelően az iskolai képzés tartalma – amely az iskolatípusoknak megfelelő kerettantervben foglalt tudásanyag, műveltségi tartalom – igazodik fiataljaink életkorához, személyiségéhez. Olyan egyedi tanulási segédanyagokat, jegyzeteket, feladatlapokat, taneszközöket használunk, amelyek tartalmilag megfelelnek a tantervi követelményeknek, ugyanakkor jobban segítik a tananyag megértését, elsajátítását, a differenciált oktatást, az egyéni felkészülést.

Az iskolában folyó képzés rendje

A javítóintézet belső iskolájában általános iskolai, szakiskolai- és speciális szakiskolai előkészítő, középiskolai osztályozóvizsgára való felkészítő oktatás folyik.

A tanév szeptember 1-től augusztus 31-ig tart, a szorgalmi időszak szeptember 1-től június 15-ig. Az iskolai nevelés, oktatás az előzetes részlegben folyamatos (szünetek nélküli), a javító részlegben a szorgalmi időszaknak megfelelő. Az őszi, téli, tavaszi szünet idejét az intézet igazgatója ütemezi. Június 15 – augusztus 31. között a javítósoknak tanítási szünet van, az előzetes részleg fiataljai az úgynevezett nyári iskola programján vesznek részt.

Az iskola tanulócsoportjainak száma változó. Funkciójuk szerinti megosztása szerint

- felzárkóztatásra, képesség-, készségfejlesztésre, általános iskolai tanulmányok folytatására, osztályozóvizsgára való felkészítésre,
- középiskolai tanulmányok folytatására, osztályozóvizsgára való felkészítésre, szakmai alapozó képzésre,
- speciális jelleggel kialakított tanulócsoportok.

Az oktatás tanórai- és tanórán kívüli tevékenységekből áll: munkanapokon délelőtt 8:00-12:30 között tanulócsoportokban, 5 tanítási órában, míg délutánonként egy-két órában tanórán kívüli kiegészítő tevékenységekre kerül sor.

Tanórai- és tanórán kívüli tevékenységek

Felzárkóztatás, fejlesztés

Azok a tanulók, akiknek a tudásszintje nem felel meg a dokumentált iskolai végzettségnek, felzárkóztatásban vesznek részt. Ez történhet külön erre a célra létrehozott nívócsoportokban vagy alacsonyabb osztályfokban. A sajátos nevelési igényű tanulók egy része integráltan is oktatható, nagyobb részük azonban csak kis létszámú, eltérő tantervű tanulócsoportban fejleszhető. A felzárkóztató csoportok tanulói fejlődésük ütemében felsőbb csoportba kerülhetnek. A hiányosságok pótlása után a dokumentált végzettségüknek megfelelő osztályban folytathatják tanulmányaikat.

Azoknak a tanulóknak, akik magatartási-, beilleszkedési-, vagy egyéb jellegű zavaruk miatt átmenetileg speciális jellegű csoportban vannak elhelyezve, az oktatás a nevelőotthoni csoportjukban történik. Számukra elsődleges nevelési cél a tanulócsoportba való visszaillesztés, így a speciális problémák kezelése mellett differenciált foglalkoztatás keretében történik ismeretnyújtás egyéni ütemben és tartalommal.

Osztályozóvizsgára való felkészítés, vizsgáztatás

Azoknak a tanulóknak, akiknek a tudásszintje eléri a dokumentált iskolai végzettséget, lehetőséget biztosítunk, hogy felkészüljenek osztályozó vizsgára. Ezekben az osztályokban is feladat az alapkészségek továbbfejlesztése. Az egyéni haladási ütemhez igazodva a tanulóknál lehetővé tesszük a tanulmányi idő lerövidítését, csökkentve ezzel évveszteségüket. A tanulók az iskola igazgatójának engedélyével egy évben két alkalommal tehetnek osztályozóvizsgát az egész éves tantervi követelményekből. Erősen motiválja a fiatalokat, hogy a szorgalmas, kemény munka eredményeként bizonyítványt kaphatnak. A szorgalmi idő rövideje miatt a tananyagot súlyozva, a lényegre koncentrálnak dolgozzuk fel.

Az osztályozóvizsgák szervezeti kereteit az EMMI Aszódi Javítóintézet, Általános Iskola, Szakiskola és Speciális Szakiskola biztosítja.

Lehetőséget kapnak azok a tanulók is osztályozóvizsga letételére, akik külső iskolában rendelkeznek tanulói jogviszonnal. Esetükben egyénileg, iskolájuk követelményei alapján történik a vizsgáztatás.

Vizsgaidőpontok: január 1 - 15 között (javítóvizsga: február 1-15 között)

június 1 - 15 között. (javítóvizsga: augusztus 15-31 között)

A tanórán kívüli foglalkozások adnak lehetőséget olyan tevékenységekre, amelyek tanórai keretek között nem, vagy csak részben valósíthatók meg.

Felmérés

A beérkező fiatalok egy teljes körű felmérésen vesznek részt. Ennek során vizsgáljuk a fiatalok alapképességeit, alapkészségeit, tárgyi tudását, esetleges tanulási zavarait, stb. Eredményeit a pedagógusok rögzítik, majd ebből kiindulva meghatározzák a fejlesztési feladatokat, s javaslatot tesznek a tanuló megfelelő tanulócsoportba helyezésére.

Ismeretnyújtó foglalkozások

A szorgalmi időszak rövidege miatt a tanítási órákon csak a továbbhaladáshoz legszükségesebb ismereteket van módunkban tanítani, így a további szükséges műveltségi területek ismeretanyagának elsajátítását, valamint az egyedi, külső iskolai követelményeknek megfelelő ismeretek átadását tanórán kívüli tevékenységek alkalmával igyekszünk megvalósítani.

Fejlesztő egyéni- és kiscsoportos foglalkozások, tanulószoba

A leghatékonyabb fejlesztő módszer az egyéni- és kiscsoportos fejlesztés. Ezeken a foglalkozásokon lehetőség nyílik egyénre szabott, célirányos feladatok elvégzésre, egyéni munkatempóra, azonnali segítségnyújtásra, a hibák felfedeztetésére, korrekcióra. A nevelőotthoni tanulószoba foglalkozások alkalmával team-munka keretében jól alkalmazható ez a módszer.

Tehetséggondozó, tehetségfejlesztő foglalkozások

Pedagógusaink kiemelt figyelmet fordítanak a tehetségfejlesztésre. Rendszeresen végzünk tehetségazonosítást, tehetséggondozást a manuális tevékenységek, a logikai gondolkodás, a mozgáskultúra fejlesztése terén.

Nyári iskola

Az előzetes részlegben az oktató-nevelő munka, folyamatos. A szorgalmi időszakon kívüli időtartamokban a foglalkoztatás célja elsősorban a felzárkóztatás, a kimaradt tananyag pótlása, képesség- és készségfejlesztés. Ebben az időszakban van lehetőség olyan ismeretek átadására is, ami nem törzsanyag, de a tanulók érdeklődési körét érinti, illetve olyan klasszikus irodalmi-, történelmi, természetismereti értékekhez juttatni a fiatalokat, amelyekre önszorgalomból nem kerülne sor. Lehetőség nyílik a tanulást lazább, játékosabb, érdekesebb formában megszerettetni a fiatalokkal.

Ellenőrzés, értékelés

A tanulók ellenőrzésekor, értékelésekor alapelveként az ösztönzést és a folyamatosságot tartjuk szem előtt. Az órai tevékenység eredményességét pontozással, osztályozással értékeljük, amely erős motivációként hat a további munkavégzésre. A legnagyobb tanulmányi megmérettetés maga az osztályozóvizsga. Az értékelésünk azonban nem csak a tanulmányi-, hanem az iskolában folyó minden tevékenységére kiterjed.

Kapcsolattartás, együttműködés

A munkánkhoz szükséges adatokat – a fiatalok személyi adatai, iskolai végzettsége, stb. – a növendékügyi iroda szolgáltatja. Napi kapcsolatot tartunk a nevelőotthon csoportnevelőjével, gyermekfelügyelőjével, a tanműhelyi szakokkal. Rendszeresen tájékoztatjuk egymást a tanulók magatartásáról, tanulmányi fejlődéséről, egyéb problémáiról. Szükség esetén igénybe vesszük intézetünk pszichológusait, az intézeti főorvos, valamint a rendészet segítségét a problémás helyzetek feloldására, megoldására. Az együttműködés erősítése, az egymás munkájának alaposabb megismerése céljából kölcsönösen hospitálásokat végzünk.

IV.5. Képzés, munkafoglalkoztatás

1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet a javítóintézetek rendtartásáról

23. § (1) A fiatalkorú számára biztosítani kell

b) a munkafoglalkoztatáshoz szükséges munkaruhát, védőruhát, illetve védőfelszerelést,

d) tanszereket és egyéb iskolai felszerelést.

29. § (1) A javítóintézet a javítóintézetben végzett oktatás, képzés keretében elősegíti a fiatalkorú iskolai hiányosságainak pótlását, megkezdett tanulmányainak folytatását, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzését.

32. § (2) A javítóintézet a munkafoglalkoztatás keretében a következő lehetőségeket biztosíthatja a fiatalkorú számára:

a) az intézmény működési körén belüli munkavégzés,

b) a más gazdálkodó szervezetnél történő munkavégzés, vagy

c) a javítóintézet vállalkozási tevékenységében való részvétel

lehetőségét biztosíthatja a fiatalkorú számára.

(3) Ha a munkafoglalkozás a szabadban történik, annak időtartama nem számít be a 22. § (3) bekezdés szerinti szabad levegőn tartózkodás időtartamába.

(4) A munkafoglalkoztatás napi időtartama a nyolc órát, heti időtartama

a) tizenhat éven aluli fiatalkorú esetében a húsz órát (a (2) bekezdés a) pontjában leírtakra érvényes),

b) tizenhat éven felüli fiatalkorú esetében a negyven órát
nem haladhatja meg.

(5) A munkafoglalkoztatás során biztosítani kell a munkavédelmi és munkabiztonsági előírások betartását.

(6) A fiatalkorú nem végezhet egészségre ártalmas munkát, és nem osztható be éjszakai munkára. A munkafoglalkoztatás során különös figyelemmel kell lenni arra, ha a fiatalkorú várandós, vagy ha a gyermekével együttes elhelyezésben részesül.

33. § (1) A fiatalkorút a munkafoglalkoztatásért megillető díjazás óránkénti mértéke nem lehet kevesebb a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére órabér alkalmazása esetén megállapított alapbér kötelező legkisebb összegének 30%-ánál.

(2) A munkafoglalkoztatás rendjét, a díjazás mértékét és megállapításának szempontjait a munkafoglalkoztatási szabályzat határozza meg.

34. § (1) A fiatalkorú és törvényes képviselője közös kérelme, valamint a munkáltatónak a fiatalkorú alkalmazását vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalkorú a javítóintézetten kívül végezzen munkát.

(2) A javítóintézetten kívüli munkavégzés engedélyezése esetén az igazgató előírja, hogy a fiatalkorú mennyi időt tölthet a javítóintézetten kívül, és milyen szabályokat kell betartania. A szabályok ismételt vagy súlyos megszegése esetén az igazgató az engedélyt visszavonhatja.

(3) A munkavégzés céljából a javítóintézetten kívül töltött idő alatt a fiatalkorú az azonosító kártyájával és az eltávozási engedéllyel igazolja javítóintézetten kívüli tartózkodásának jogszerűségét.

A munkafoglalkoztatás szinterei

Az intézmény működési körén belül az **előzetes részleg** munkafoglalkoztatásának **szinterei**:

- szövőde tanműhely;
- kosárfonó tanműhely
- kreatív tanműhely.

Az intézmény működési körén belül a **javító részleg** munkafoglalkoztatásának **szinterei**:

- kertészet;
- kreatív tanműhely.

A munkafoglalkoztatás tervezése

A fiatalkorú személyiségének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának feltárása után a szakértői csoport felméréseinek és javaslatának ismertetését követően a nevelési értekezleteken (Elhelyezési Tanács, Javítóintézeti Tanács) a szakoktató felmérésének

figyelembe vételével tesz javaslatot a javítóintézet igazgatójának, a fiatalok számára legmegfelelőbb tanműhely kijelölésére.

A tanműhelyekben **három különböző** típusú **képzési terv** alapján folyik az oktatás:

- IV. A **kezdő** típusú tanmenet tartalmaz egy mindenre kiterjedő munkavédelmi, illetve alapvető szakmai elméleti és gyakorlati ismereteket.
- V. A **középhaladó** tanmenet egy részletes szakmai elméleti és gyakorlati, valamint szakrajz ismeretanyagot tartalmaz. Itt már lehetősége van a fiataloknak jártassági vizsga letételére.
- VI. A **haladó** szintű tanmenet egy teljes körű szakmai elméleti és gyakorlati és szakrajz ismeretek elsajátítását jelenti, mely kibővül tanfolyami vizsga letételének lehetőségével.

Előzetes letartóztatásban lévő fiatalok az intézet működési területén belül, önkiszolgáló tevékenység keretében **környezetgondozást** végeznek.

2013. évi CCXL. Törvény.

Az előzetesen letartóztatott jogai és kötelezettségei:

394 § (1) Az előzetesen letartóztatott jogosult

c) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetősége szerint – munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre,

d) kérelmére – a fogva tartó intézet lehetőségei szerint – általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban vagy szakképzésben való részvételre.

397 § Az előzetesen letartóztatott köteles

- c) az önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani,
- d) ha a c, pont szerinti munkát végez, jogszabályban meghatározottak szerint forma, illetve munkaruhát viselni,
- e) munkájáról, illetve a letéti pénzből a tartására fordított költségekhez hozzájárulni,
- f) az intézet ellátásában, tisztán tartásában díjazás nélkül részt venni.

417 § Az előzetesen letartóztatott fiatalkorú javítóintézetben kívüli oktatásban, képzésben, munkafoglalkoztatásban nem vehet részt.

A **javítóintézeti nevelésüket** töltő fiatalok az intézet működési **területén belül**, valamint az **intézet külső** részén önkiszolgáló tevékenység keretében **környezetgondozást** végeznek. Mindkét részlegben lehetőség van az intézet által bér munkában végzett tevékenység folytatására.

A szakmai képzést, annak formai és tartalmi követelményeit döntően befolyásolja, hogy mennyi időt tölt az adott fiatalkorú az intézetben. A javítóintézeti nevelést végrehajtó részleg vonatkozásában ez az időtartam napra pontosan ismert, ennek ismeretében vonható be a fiatalkorú a képzési forma valamelyikébe.

Az előzetes letartóztatást végrehajtó részlegben e tekintetben a helyzet sokkal bizonytalanabb, mivel nem látható előre, hogy a fiatalkorú mennyi ideig marad előzetes letartóztatásban. Ezért az előzetes részleg tanműhelyeiben egy tapasztalati, átlagos időtartamot veszünk figyelembe a képzési tervek összeállításánál (5 hónap).

Intézetünk biztosítja a fiatalkorúak részére a szakmai képzéshez való jogot. Ezen belül biztosítja azt a jogot is, hogy ha a fiatalkorú egy tanműhelyben már megszerezte a tőle elvárható legmagasabb szakmai képzettséget (tanfolyami vagy jártassági vizsga), átkérhesse magát másik műhelybe, s ott – képességei szerint – végzettséget szerezhessen. e jog biztosításával a szakoktatás célja az, hogy az Intézetünkből kikerülő fiatalkorú minél sokoldalúbb készségekre tegyen szert, ezáltal elősegítjük a társadalomba történő minél zökkenő mentesebb visszailleszkedésüket.

IV.6. Szakértői és mentálhigiénés csoport

A szakértői és mentálhigiénés munkának szervesen kell beágyazódnia az intézet tevékenységének egészébe.

Az intézet feladatainak jellegéből adódóan a csoport, különböző képesítésű szakemberekből áll:

- pszichológus;
- orvos;
- gyógypedagógus;

A szakértői és mentálhigiénés csoport feladat - és témaorientáltan intézeten belüli és külső szakemberekből munkacsoportokat is szervezhet – pályázatok írására, kísérleti programok kipróbálására, felmérések, kutatások, elemzések elvégzésére, szakmai és tudományos előadások, konferenciák szervezésére stb.

A szakértői és mentálhigiénés munka célja

1. Szakvéleményekkel, szakmai és módszertani elemzésekkel, új korszerű módszerek kipróbálásával, bevezetésével, javaslatok kidolgozásával megalapozni, biztosítani az intézményben folyó szakmai munka minőségét, meghatározni a továbbfejlesztés irányait, szakmailag előkészíteni a fiatalok ügyében hozott döntéseket, biztosítani azok szakszerűségét, megalapozni a fiatalok nevelésének szükségleteikhez igazodó tervezését.
2. A fiatalok nevelése, személyiségfejlődésük korrekciója, személyiségzavaraik enyhítése, kezelése, lelki egészségfejlesztés, gondozás.
3. A dolgozók továbbképzésében való részvétellel segítse elő a problémamegoldó, konfliktuskezelő készség fejlesztését és a kifáradás megelőzését, a tudatos és célzatos foglalkozásvezetés repertoárjának bővítését.
4. Szupervízióval és esetelemzésekkel járuljon hozzá a munka szakszerűbbé tételéhez.

A szakértői és mentálhigiénés munka feladatai

1. Pszichológiai vizsgálatok – véleményezések
2. Mentálhigiénés terápia
3. Tréningek szervezése
4. Egyéni foglalkozások, beszélgetések
5. Csoportfoglalkozások
6. Gyógypedagógiai vizsgálatok, fejlesztési javaslatok
7. Egészségügyi, orvosi tevékenység
8. Elemzés, módszertani munka, javaslatok kidolgozása
9. Családterápiás foglalkozások vezetése

IV.7. Egészségügyi részleg

1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet a javítóintézetek rendtartásáról:

24. § A javítóintézet orvosának javaslata alapján a javítóintézet biztosítja, hogy a fiatalkorú hozzájusson a megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz, valamint a számára előírt gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz.

Személyi feltételek

A részleg személyi feltételei: 1 fő gyermekorvos, 1 fő felnőtt háziorvos, 1 fő pszichiáter szakorvos, vállalkozási szerződéssel, 2 fő ápoló, 1 fő fogorvos vállalkozási szerződéssel, valamint szükség esetén egy fő ápoló-gyermekfelügyelő segíti a részlegben folyó szakmai munkát. Életveszélyes sürgős esetekben a mentők, egyéb esetekben pedig a városi ügyelet szakemberei segítik az ellátás zavartalan biztosítását.

Tárgyi feltételei

Az egészségügyi részlegben: orvosi szoba, 4 betegszoba, 1 társalgó, 4 vizesblokk, 1 öltöző-kiszolgáló helyiség, 1 konyha, 1 gyógyszerkamra, 1 raktár van, a helyiségek fel vannak

szerezve az egészségügyi ellátáshoz szükséges eszközökkel és felszerelésekkel. Az intézet biztosítja továbbá a szükséges gyógyszereket és egyéb eszközöket.

Célja:

- Diagnosztizálás, diagnózisra épülő gyógyítás, betegségkezelés.
- A befogadott fiatalok általános orvosi és szűrővizsgálatai során feltárt rendellenességek, betegségek, pszichoszomatikus tünetek, a fiatal aktuális fizikai állapota alapján lehessen megtervezni a rövid – és hosszú távú egészségügyi ellátást, és az orvos által megfogalmazott javaslatot figyelembe véve az egészségügyi gondozásra vonatkozó egyéni terveket elkészíteni.
- Az orvosi tapasztalatok és javaslatok alapján készüljenek az egészséges életmódra vonatkozó felvilágosító tájékoztató, egészségmegőrző programok, s ezek kerüljenek be a fiatalok nevelési – gondozási, továbbá az intézet egészének mentálhigiénés programrendszerébe.
- Derítse fel azokat a problémákat, amelyek további szakorvosi vizsgálatokat, kezeléseket igényelnek.
- Szűrje ki a fertőző betegeket.

Az egészségügyi ellátás tartalma, feladatok

Elsődleges egészségügyi szemle a fiatalok felvételénél, s egyéb felvétellel összefüggő teendők:

- Általános orvosi vizsgálat.
- Akut és krónikus betegek vizsgálata és kezelése.
- Szakrendelésre utalás szervezése, lebonyolítása, nyomon követése.
- Fogászati szűrés, és kezelés.
- Egyéb szűrővizsgálatok szervezése, a lebonyolításban való részvétel.
- Beteg gondozás, betegápolás, gyógyszerelés.
- Egészségmegőrző, betegmegelőző prevenció programok szervezése és lebonyolítása, illetve az ezeken való közreműködés.
- Gyógyszerek kezelése.
- Orvosi és egyéb dokumentáció.

- Jelentések, elemzések.
- Gyermekfelügyelői feladatok ellátása.

IV.8. Utógondozó otthon

az 1/2015 (I. 14) EMMI rendelet

52. § (1) Az utógondozó részlegén való elhelyezés lehetőségéről és az elhelyezés megszüntetéséről – a Bv. tv. 384. § (1) és (3) bekezdése szerint a fiatakorút tájékoztatni kell.

(2) A fiatakorú kérelme esetén a javítóintézeti tanács az utógondozónak a 46. § (1) bekezdése szerint kialakított

véleménye, szükség esetén a nevelői vélemény és a pszichológiai vélemény alapján javaslatot terjeszt elő

az igazgatónak a fiatakorú utógondozói részlegén való elhelyezéséről.

(3) Az utógondozó segítséget nyújt a fiatakorú számára a lakhatási és megélhetési feltételek megteremtéséhez és

a fiatakorú önálló életének megkezdéséhez.

(4) Az utógondozó részleg házirendjét mindenki által látható helyen ki kell függeszteni.

Az utógondozói otthon rendeltetése szerint **egyénilag kötött megállapodás** alapján teljes körű, vagy részleges ellátást biztosít azoknak a fiatakorúaknak, akik:

- huszonegyedik életévüket betöltik, és az igazgató a javítóintézetből elbocsátja őket és/vagy
- javítóintézeti nevelésének bíróság által meghatározott tartama letelt

továbbá

- a családjukba nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatási lehetőséget és megélhetési feltételeket teremteni, és/vagy
- a megkezdett tanulmányaikat a javítóintézeti oktatás, képzés keretein belül szeretnék befejezni

Az utógondozó otthon szervezetileg a javítóintézeti nevelést végrehajtó részleghez kapcsolódik, lakásotthoni formában működik.

Az utógondozói elhelyezés **engedélyezésének eljárását szabályzat** tartalmazza.

Az elhelyezés időtartama: tanulmányok befejezéséig, illetve indokolt esetben az azt követő 6 hónap.

A javítóintézet az utógondozói elhelyezettek számára **teljes körű ellátást nyújt**: biztosítja a jogszabályban meghatározott étkezést, ruházatot, tisztító- és tisztálkodó szereket és zsebpénzt.

A tandíj, tanszer, taneszközök, bérlet is a teljes ellátás körébe tartozó juttatások.

Az utógondozói elhelyezettek joga van az egészségügyi ellátásra, az ápolásra. Az utógondozói elhelyezettek – az intézeten belüli ütemezés és szabályozás szerint – használhatják az intézmény közös helyiségeit (edzőterem, könyvtár, tornaterem, stb.) és részt vehetnek az intézeti szintű programokban. A javítóintézet – költségvetés lehetőségeihez mérten – hozzájárul az utógondozottak csoportos szervezésű kulturális programjaihoz, kiránduláshoz, táborozáshoz.

Személyi feltételek:

A nevelési team közvetlen felettese az igazgatóhelyettes.

Az utógondozói elhelyezést az igazgatóhelyettes szervezi, irányítja és ellenőrzi.

Tárgyi feltételek

Az utógondozó otthon önálló épületben kialakított lakásotthon.

Helyiségei:

- hálószoza (3 darab 4 személyes háló);
- nappali szoba;
- tanuló szoba;
- fürdőszoba, WC;
- egyéb: előszoba, tároló helyiség.

Az utógondozó részleg nevelőjének feladata különösen:

- Segíti az utógondozottat képességeinek, tehetségének megfelelő szakképző vagy középiskola kiválasztásában, a felvétellel kapcsolatos teendők intézésében, szükség szerint közreműködik a munkahely keresésében.
- Segíti az otthoni tanulást.
- Segíti, nyomon követi és ellenőrzi a tanulással kapcsolatos kötelezettségek teljesítését rendszeres kapcsolatot tart az oktatási intézményekkel.
- Segíti és ellenőrzi a Házi rend szabályainak megtartását.
- Szervezi és intézi a fiatalok napirendjével, ellátásával kapcsolatos teendőket.
- Igény szerint egyéni beszélgetéseket folytat, életvezetési tanácsadást biztosít, segítséget nyújt a fiatalok konfliktushelyzeteinek megoldásában.
- Gondoskodik az előírt dokumentációs, adminisztratív feladatok elvégzéséről.

A javítóintézet utógondozójának feladatai

- Közreműködik a családi kapcsolatok rendezésében.
- Előkészíti a fiatalok távozását a javítóintézetből.
- Nyomon követi, segíti a távozott fiatalok társadalmi beilleszkedését.
- Utánkövetést végez.

V. Együttműködés lehetőségei fenntartó, társintézetek, hivatalos szervek, rendőrség, civil szervezetek, egyházak, képző intézmények tekintetében

Szoros együttműködés van a szakmai feladat ellátás során a fenntartóval, telephely intézménnyel és a társintézményekkel egyaránt. **Rendszeresek a szakmai konzultációk, közös rendezvények** a növendékek és a munkatársak vonatkozásában is.

Javítóintézetünk hivatalos szervekkel való kapcsolattartására a partnerség, egymás munkájának segítése a jellemző. Résztvevői vagyunk az ügyészségek, bíróságok, rendőrkapitányságok által szervezett rendezvényeknek, illetve szakmai fórumoknak.

Szoros szakmai együttműködést tartunk a **Zala Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatával**. Kiemelendő, hogy a rendőrség hatékonyan közreműködik a szökésben lévő fiatalok azonnali felkutatásában, ezzel is segítve az újabb szökések visszaszorítását.

Mivel a javítóintézetben magas számban vannak gyermekvédelmi szakellátásból, gyermekotthonból, lakásotthonból érkező növendékek, így a **gyermekvédelmi gyámokkal és a gondozási hellyel is kapcsolatot tartunk**. Tapasztalatunk szerint vannak együttműködő intézmények, gyámok, akik rendszeresen tartják a kapcsolatot a nevelésbe vettekkel, mások kapcsolattartását viszont erősíteni kell.

Kiemelt figyelmet fordítunk a történelmi egyházakkal, képviselőik segítik a javítóintézetben élő növendékek hitéleti, lelki gondozását.

Társadalmi szerepvállalások a nagykanizsai telephelyen

Szoros szakmai kapcsolatokat ápolunk az intézmény vonzás körzetéhez tartozó **felsőfokú szociális pedagógiai és egyéb főiskolákkal, egyetemekkel**. Több hallgató tölti az úgynevezett nagy gyakorlatát intézményünkben, melyet záró vizsgával fejeznek be. Több hallgató tölti kisebb óraszámú szakmai gyakorlatot és kérnek kutatási lehetőséget a szakdolgozatuk elkészítéséhez. Különböző köznevelési és felsőoktatási intézményekből több csoport látogat el egy-egy alkalommal intézményünkbe.

Társadalmi szerepvállalásként biztosítottunk látogatási lehetőséget intézményünkben középiskolásoknak rendhagyó osztályfőnöki óra keretében, gyermekvédelmi intézményeknek bűnmegelőzési célzattal. Különböző középfokú, OKJ-s képzettséget adó tanulók számára biztosítottunk intézménylátogatási lehetőséget, valamint a gyermekvédelmi alap- és szakellátásban dolgozó kollégák számára **továbbképzési lehetőségeket**.

VI. Etikai normák, antidiszkriminációs képzés

Kiemelt feladatként szükséges foglalkozni a fiatalkorúak jogainak védelmével. Alapelvenként kell rögzíteni, hogy a javítóintézet minden munkatársa elutasítja a diszkrimináció minden formáját.

Ezért a javítóintézet Etikai kódexben rögzítette az alapvető etikai normákat, melyet minden javítóintézetben dolgozó munkatársnak be kell tartani, munkatárs-munkatárs, munkatárs-növendék, munkatárs-külső kapcsolatok vonatkozásában. Az etikai vétséget Etikai Bizottság vizsgálja.

A javítóintézet antidiszkriminációs képzései a résztvevők részére információt nyújt a diszkrimináció és az esélyegyenlőség témaköréhez kapcsolódó fogalmakról, jelenségekről, azok hatásmechanizmusáról, veszélyeiről. Kiemelten kell foglalkozni a kisebbségi létből adódó szociális, szociálpszichológiai problémákkal. A munkatársakat, mint segítő szakembereket meg kell ismertetni a társadalmi integráció feladatrendszerével, az integráció hatásaival, olyan fogalmakkal, mint a diszkrimináció, az egyenlő bánásmód, másság, kisebbség, esélyegyenlőség.

A javítóintézet Házi rendje, melyet minden befogadott fiatalnak meg kell ismernie, részletesen tartalmazza az intézet belső életének rendjét, a növendékek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat, a szabályok megszegésével járó következményeket. A Házi rend betartása minden növendék számára kötelező.

Panasz- és véleménynyilvánítási jog illet meg minden javítóintézetbe befogadott ellátottat, így joga van panasszal, kéréssel fordulni szóban vagy írásban az igazgatóhoz, vagy egyéb jogvédő személyhez, szervezethez. Erről minden befogadott növendék tájékoztatást kap, valamint a befogadási időszakban a házi rend értelmezésekor hangsúlyozottan ki kell térni a panaszjog alkalmazásának gyakorlására, a panaszláda funkciójára és alkalmazhatóságára.

Záradék:

A nevelőtestület a javítóintézet Szakmai programját megismerte, tartalmát megvitatta, a dokumentumot elfogadta.

Debrecen, 2018. április 30.